

Deinde supradictus miles Burchardus alteram dimidiam partem mansi, qui apud Velchilicha situs est nobis cum Domino suo Bertholdo de Rietheim dedit. & tres marcas absque uno quadrante a nobis accepit. Huic rei interfuerunt. Landoldus de Harthufin. Adelbertus & Nartwic de Hufin. & alter Adelbertus de nostra Familia.

L.

FRIDERICUS I. IMP. CONFIRMAT DONATIONEM
CURTIS BESIGHEIM MARCHIONI BADENSI HERMANNO III
FACTAM A VIDELBERTA ABBATISSA
IN ERSTEIN.

A N N O M C L I I I .

Ex Autographo Tabularii Bada- Badensis.

In nomine Sancte & individue Trinitatis, Fridericus divina favente clementia Romanorum Rex Augustus.

Regia dignitas reipublice secundum veterum censuram. bene & congruè consulit, si, quod multorum fidelium affectio desiderat, perpetuo memoriali stabilire curabit. Quocirca omnium tam futurorum quam presentium solers noverit industria, qualiter tota ecclesia in Erstein Videlberta Abbatissa cum ceteris fororibus suis nec non Clericis ac Laicis atque totâ familiâ curtim *Bastucheim* jam dicte ecclesie à pie me-

XLVIII.

EXCERPTA EX FRIDERICI I. IMP. DIPLOMATE
 QUO MONASTERIO S. ALBANI POSSESSIONES
 ET JURA SUA CONFIRMAT.

A N N O M C L I I .

Ex Cod. Ms. Urstis.

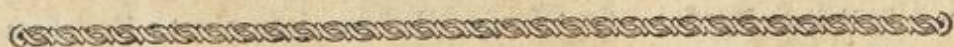
In nomine Sanctæ & individuæ Trinitatis ! Fridericus Dei gratia Romanorum Rex Augustus &c. In ipsa Civitate parochiales Ecclesias S. Albani & S. Martini, sicut fluvius Birficus determinat: Ecclesiam de *Biffesheim*, cum capella de *Cunheim* & cum reliquis appendiciis suis, in villa, quæ dicitur inferior Basilea, Ecclesiam cum suis appendiciis, Ecclesiam de *Hagendorf*, Ecclesiam & villam de *Appenviler*, cum earum pertinentiis, *Lörrach* cum Ecclesia & omnibus suis appendiciis tam in vineis, quam in agris, pratis & sylvis; Ecclesiam de *Houwingen* & Ecclesiam de *Chandro*. Ecclesiam de *Enschesingen* cum omnibus earum pertinentiis. Sylvam, quæ sita est juxta S. Albanum, molendina in ripa Birfæ cum aqua omnibus ejusdem molendinis sufficiente, & cum pratis & agris adjacentibus, decimas in villa, quæ dicitur, *Huningen*, *Rinwiler*, *Amparingen*, *Leichdencoven*, *Habenkesen*, *Guzwiler*, *Sierenze*,

N 2

Nota. Extat quoque in URSTISII *Epitome Hist. Basil.* Germanice edita pag. 415.

in villa, quæ dicitur *Westhalda*; curtem unam cum vineis, *Morswiler*, *Ufheim*, *Ramespach*, *Michelembach*, *Obervilre*, *Bratella*, *Gelterchingen*, *Durnen*, *Hölstein*, *Metten*, *Bladolzheim*, *Binningen*, *Magstat*, *Hutingen*, cum omnibus suis appendiciis &c. Testes autem in quorum præsentia hoc scriptum fieri mandavimus, sunt hi: Hermannus, Ep. Constantiensis, Örtlieb Ep. Basiliensis, Arditio Ep. Cumanus, Dux Welfo, *Bertholdus Dux Burgundiæ*, Odoacer Marchio de Stira, Ulricus Comes de Lenzburg &c.

Datum apud Ulmam, IIII. Kal. Augusti, A. Dom. Incarnat. M. C. quinquagesimo secundo, Indictione XV. regnante Friderico rege glorioso, Anno vero regni ejus primo.

XLIX.

CHARTA CONCAMBII BONORUM INTER ABBA- TIAM S. PETRI ET BERTOLDUM DE RIET- HEIM FACTI.

POST ANNUM MCLII.

Ex Rotulo S. Petrino.

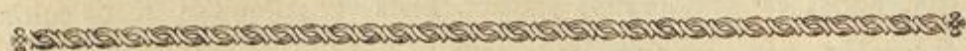
Notum sit omnibus Christi fidelibus tam futuris, quam presentibus. quod Concambium quoddam cum Bertholdo de Rietheim fecimus. Siquidem quatuor ei mansus ad *Ascheim*, & unum apud *Vilingen* situm

morie Agneta Imperatrice contraditam coadunata manu per manum
 nostram & *Hugonis Comitis de Tagesburch* ejusdemque ecclesie Advocati,
 fidei nostro *Hermanno marchioni de Baden* cum omni jure, quo prefata
 ecclesia possederat, libera & legitima donatione contradidit, cum omni-
 bus scilicet appenditiis, hoc est mancipiis utriusque sexus, areis, edifi-
 ciis, agris, campis, pratis, pascuis, silvis, venationibus, terris cultis
 & incultis, aquis aquarumve decursibus, molis, molendinis, piscatio-
 nibus, exitibus, redditibus, viis, inviis, quesitis & inquirendis, omni-
 que vtilitate, que exinde provenire poterit. eo etiam ordine ut
 sicut memorate ecclesie Abbatissa liberam potestatem inde habuit, sic
 & predictus Hermannus marchio habeat liberam potestatem tenendi,
 tradendi, commutandi, precariandi, vel quicquid ei placuerit, facien-
 di. Et ut hujus legitime donationis tradicio prefato Hermannu mar-
 chioni rata & inconvulsa omni tempore permaneat, presentem paginam
 exinde conscriptam regia auctoritate firmamus, & sigilli nostri impres-
 sione comunimus, adicientes, ut nullus successorum nostrorum Regum
 seu imperatorum magna parvave persona eam infringere presumat. sed
 omni contradictione remota legitima donatione libere possideat. testes
 quoque interfuerunt, quorum nomina subternotata cernuntur. *Bur-
 chardus Argentinensis episcopus.* Conradus frater noster, *Sibertus comes
 de Frankenneburch.* *Wernerus comes de Hauegesburch.* Bertoldus Comes
 de Nuenburch. *Anselmus Argentinensis advocatus.* Hugo comes de
 Thrungeti. Ludewicus comes de Werdeneberch.

Signum Domini Friderici (Locus monogramatis) Romanorum Regis
 invictissimi.

Ego Henricus Notarius vice Arnoldi Moguntini Archiepiscopi & Archi Cancellarii recognovi.

Datum *Erstein* iij. idus jvllij anno dominice incarnationis MCLIII. indictione prima regnante Domino Friderico Romanorum Rege glorioso Anno II. Regni ejus II^{do}.

L I.

EXCERPTA EX CHARTA BERTOLDI IV. DUCIS,
QUA JURA SUA IN CIVITATEM VIENNENSEM
GUIGONI DALPHINO DIMITTIT.

A N N O M C L V.

Ex VALBONEY Histoire de Dauphiné Tom. II. pag. 255.

B*ertholdus* divina favente Clementia *Dux Burgundia* dilecto suo Guigoni Dalphino Albonis Comiti salutem &c. Quicquid juris ex prædecessorum meorum successione seu Regum concessione in civitate Vienna habere videor, tibi tuisque heredibus donavi, & imperpetuum habere concessi. Pepigi etiam firmiter, quod si Guillelmus Comes super hoc te in aliquo lædere attemptaverit, me usque adeo cum eo guer-
ram habiturum; donec prædict. civitatem in pace te habere libere &
absolute

absolute faciam. Tu vero hominum faciens versa vice promifisti, quod quotiescunque mihi necessitas incubuerit me in eadem civitate decenter recipias. Hæc donatio apud Rivarolum coram Domino Friderico Romanorum Rege & coram Principibus suis eodem assensum præbente & confirmante facta est &c. Actum est hoc anno Dominicæ Incarnationis MCLV. Ind. III. Regnante Dom. Friderico Romanorum Rege glorioso, Anno Imperii ejus III.

LII.

FORMULA JURISJURANDI QUOD BERTOLDUS IV.
DUX ZARINGIÆ PRÆSTITIT UT ADVOCATUS LAU-
SANENSIS ECCLESIAE.

A N N O M C L V I I.

Ex Chartulario Lausansenfi fol. 98.

Hæc sunt Capitula, que *Dux Bertulfus* juravit Episcopo Amadeo & successoribus ejus.

Quod liberam permetteret fieri Electionem in Lausansenfi Ecclesia. Quod nihil eorum, quæ à manu Episcopi tenebantur sibi acquireret. Quod ea quæ Ecclesia Lausansenfi perdidit & quæ à longo tempore erant alienata bona fide pro viribus juvaret recuperare. Quod ad villas Ecclesiæ non irent sui pro pabulo & cæteris necessariis, nec ibi hospitaretur, quod nec in Palatio Episcopi nec in Domibus Clericorum vel militum hospitaretur, nec inde per violentiam quicquam auferret.

Cod. Dipl.

O

LIII.

BERTOLDI IV. DUCIS ZARINGIÆ PRIVILEGIUM
MONASTERIO ALTÆ RIPE CONCESSUM.

A N N O M C L V I I.

Ex Chartulario Abbatiae Altæ ripæ.

In nomine Domini nostri Jesu Christi. Notum sit omnibus tam futuris quam presentibus, quod ego *Bertolfus Dux & Rector Burgundiæ*, pro salute anime mee Venerabili Girardo Abbati Alteripe fratribusque ibidem Deo fervientibus eorumque successoribus donavi eis omne genus tributorum per totam terram meam & dominium meum, decrevi igitur & presentis pagine scripto firmavi, ne quis in tota potestate mea ab eis, nec ab aliis ejusdem ordinis fratribus Pedagium occasione transeundi vel Thelonium, quod causa venundandarum rerum jure fori solet accipi exigat. Omnia enim hujusmodi jura eis remisi. Actum est hoc anno ab Incarnatione Domini millesimo centesimo quinquagesimo septimo. Amadeus Episcopus Lausanensis testis, Uldricus de Font Canonicus Lausanensis testis, Otto Decanus de Crissei testis, & Emmo de Garstein advocatus Lausanensis testis, Friderico Rege regnante feliciter.

Chartæ huic appendet sigillum, quod exhibet Leonem a dextra ad sinistram salientem cum epigraphe: *Berchtoldus Dux Zeringie & Burgundie Rector.*

LIV.

BERTOLDI IV. DUCIS ZARINGIÆ LITERÆ PRO-
TECTIONIS, ABBATIÆ ALT CREST ORDINIS CISTER-
CIENSIS IN EPISCOPATU LAUSANENSI,
DATE.

CIRCA ANNUM MCLX.

Ex Ruchat Historia Vaudi Mspt.

Berchtoldus Dei Gratia Dux & Rector Burgundiæ universis in sua
potestate constitutis salutem. Princeps gladium justè tum demum
portat, si ad defensionem Ecclesiarum, presertim earum, que sub reli-
gione artiori vita Deo serviunt, manum protectionis extendere non
omittat. Inde est quod Abbatiam de *Alt Cresth* (a) de ordine Cister-
ciensi in Episcopatu Lausanensi in tutelam nostram cum universis rebus
suis accepimus, mandantes omnibus in potestate nostra constitutis, ut

(a) Alta Crista, Hautcrest, Ocrest. Monasterium bihorio distans Vibisco (Ve-
vai) ad Lacum Lemannum, quod A. 1536. in Bernensium ditionem per-
venit, seculoque addictum. RUCHAT *Abregé de l'Hist. Eccl. du Pays
de Vaud.* pag. 36.

tam præfati loci fratribus quam rebus eorum firmam pacem teneant. Si quis vero fortè Cisma eis obitiat, noverit, quod querelam istam ex parte Domini Imperatoris eis remisimus, & securos & immunes ab hac inquietudine toto tempore Cismatis eas constituimus. Quod si quisquam contra hoc nostre tuitionis munimen de rebus eorum quicquid auferre presumpserit, nisi clericus restituat, inimicitiam nostram incurrisse se noverit.

Nota. LEU in *Lexico Helvet.* Part. IX. pag. 513. literas has protectorias Bertoldi ad A. 1157. posuit.

L V.

O R I G I N E S A B B A T I Æ T E N N E B A C E N S I S .

A N N O M C L X I .

Ex autographo abbatiæ Tennebaccensis.

Anno ab incarnatione Domini M. C. L. X. primo venit Abbas Hesso de Frienisberch cum duodecim Monachis ad locum, qui dicitur Tennibach, cujus fundum emerunt cum quibusdam prediis adjacentibus, id est, Labirn & Brettenhart & Mutirstegin, & duo feoda Musbach cum omnibus appendiciis suis, & ut libere ligna succidant ad

usus eorum necessaria in silva Muterstegen, que ad Musbach pertinet, & pertinentiis suis cum aquis & aquarum decursibus, agris, ortis, pratis, pomeriis, silvis, pascuis, cultis & incultis, piscationibus. Emerunt autem à nobili viro Cunone de Horwin, qui liber ut erat, libere eis contradidit, coram *Marchione Hermano in Castro Hahberc* pro XXX. Marcis & mulo, sicut ante in presentia *ducis Berhtoldi*, ipso mediante & *sigillo suo confirmante* concluderant pactum. Testes autem hujus facti sunt. Comes Berhtoldus de novo castro. Burchardus de Vfenberc. Cunradus & Wernherus Advocati de Swarcinberch de Valckenstein duo fratres Germani. Waltherus & alter Wernherus de Roggebach, de Stouphen. Gotfridus de Schophlein. Berhtoldus. Mariscalcus. Mynisteriales Marchionis. Wolpoto. Herman mile. Wernherus Sturmere. Hartmuot de Keppenbach, Cunradus de Alzina. Burchardus de Tonful & alii quam plures fide digni.

Nota. Appensum chartæ sigillum Bertoldi IV. Ducis, Reſtoris Burgundiæ.

Waltherus de Horwen inter testes legitur chartæ Petrinæ A. 1112. ap. SCHANNAT. *Vindem. Liter. Collect.* I. pag. 160.

LVI.

BULLA ALEXANDRI III. PAPÆ CONTRA BERTOLDUM IV. DUCEM ZARINGIÆ ALIOSQUE SPOLIATORES MONASTERII S. ALBANI.

A N N O M C L X V I I I .

Ex Bibliotheca Huberiana Basilea.

Alexander Episcopus fervus fervorum Dei dilecto fratri Episcopo Bafilienfi omni que venerabili choro ejusdem ecclesie salutem & apostolicam benedictionem. Ex gravi conquestione Karissimi filii nostri Abbatis Clun. fratrumque suorum de S. Albano cognovimus, quod Dux B. de Zaringen ecclesiam cum decimis & curte cum hominibus ad ea pertinentibus de Agendorf quam irrefragabiliter LX. annis fratres Albani tenuerunt violenter auferre presumit & Henricus filius Frisonis & Suffraganei illius contra voluntatem prioris in eadem ecclesia divina illicite celebrant. vel plebanus de Lagelen & Herenfre filiique ejus de Columbaria ecclesiam de Appenwilre contra ecclesiam iudicium Archiepiscopi Bifuntini & mandatum legati nostri Q. injuste tenent & conferunt. Concanonicus filius R. divitis decimam quam fratres diu in pace possederunt presumtuose invasit. Comes Here de Froburg aquam videlicet ipsorum Birsam nuncupatam a molendinis S. Albani quod predecessores sui non fecerunt injuste conatur auferre. Tu & frater ejus Ru. de Ramestein aput Brisilaco & Waltenen quoddam predium S. Albano auferunt

dicitur de Braca, & coadiutores illius unum curale volunt auferre. B. miles de Basilea & multi alii qui census preter voluntatem illorum retinent. R. Worant. boues S. Albani abstulit & frater illius qui eosdem in sua potestate recepit & alii qui predas illorum emunt vel retinent & Hu. de Etwilre similiter quosdam boues illorum abstulit, pro quibus fidejussor O. de Hegelingen extitit sed fide fracta non reddidit: Hen. de Hafenburg. Har. de Uffen. Bur. de Sunenb. homines S. Albani ceperunt & eis bona sua abstulerunt. Berchta. vero uxor. B. de Willsp. aufert apud Cözingen unum allodium & Hele de Winfilingen aliut in eadem villa de Winf. Alb. de Fafen. & fratres ejus unum casale volunt injuste auferre. Rex de orto III. lib. pro quadam elemosina fratribus fide data laudavit sed non reddidit. Heinricus magister cecorum pro VI. lib. quas O. uillicus de Büffensh. de superiore altare. ut sacrilegus abstulit fide data obstagium fecerunt, sed minime tenuerunt. Lu. de Hafenburg & alii advocati S. Albani iniustas exactiones & iniquas collectas in hominibus exercent & quod intollerabilius est terram illorum in feodis aliis prestant & non ad justiciam sed rapinam faciendam hospitando homines destruunt & contra voluntatem prioris inuadunt. Quare igitur diversis ac multis occupati negotiis de singulis eorum querimoniis vestre fraternitati scribere non possumus, uobis per hec apostolica scripta firmiter precipimus, quatenus nostra autoritate omnes supradictos *præter ducis personam* excommunicatos, sed ecclesias in *ducatu illius* & potestate aliorum constitutas specialiter ecclesiam de *Hagendorf* de *lagelh.* de *Vtingen* excepto baptismo & viatico in fine interdictas & plebanos ac suffraganeos earum si cont. tempore. cantauerint ab ordine suo depositos in synodo & capitulo ac ecclesiis universis accensis candelis solemniter denunciatis. donec ab-

lata cum fructibus inde acceptis & estimatione damni restituant ac restituta in pace dimittant. Restitutione autem facta si de iure litigare voverint iudicio vestre discretionis omni appellatione ac contradictione cessante determinanda canonice committimus archipresbyteris decanis sacerdotibus per obedientiam mandamus ut ubicunque in potestate illorum predenominati Sancti Alb. vel supradicti excommunicati fuerint, sententiam excommunicationis ac ecclesiarum Interdictionis inflexibiliter teneant & observari faciant. Datum Lateran. II. Idus Marcii.

L VII.

CHARTA SENTENTIÆ BERTOLDI IV. DUCIS ZARINGIÆ UT ADVOCATI MONASTERII STEIN.

A N N O M C L X I X.

Ex Tabulario Capituli D. Petri Basileæ.

Rerum dubietate emerfa sineque legitimo decisa ne rursus resiliant ambiguitati quæ me coram gesta sunt scripto placet inferi & nostro sigillo muniri. Quæ enim nituntur iusticia stare debent immota iusto munimine digna. Vniversis igitur ista legentibus perspicuum esse volumus quod ego *Bertolfus Dux & Rector Burgundiæ* pro injuria ecclesiæ de Stein illata, cujus advocatus sum, cum abbate ejusdem loci domino Burcardo gravem me tam (a) judiciali ordine præsidente mouimus

(a) Forte legendum *tanquam*.

mouimus querimonia in viros quosdam de Chilheim conditione liberos videlicet Adelgotum, Luipoldum & eorum complices quod jus fundationis trium ecclesiarum scilicet *Chilheim, Einmutingen, Matro*, (a) suo mancipassent dominio quas tenore antiquitatis præfatam abbatiam ditioni suæ cum dominio fundatorio subegisse asseruimus. Quod illis infitiantibus seque a multis retro temporibus possedisse asserentibus lege iudicii ad probationem sunt constricti seriem igitur rei prout dixerant septem idoneis testibus licet me renitente comprobabant. Vt autem hæc illis de cætero inuolata permaneant iudiciali auctoritate roboramus & sigillo nostro communitimus. Facta sunt autem hæc anno ab incarnatione domini millesimo centesimo sexagesimo nono indictione prima epacta prima concurrentibus II. his astantibus ac comprobantibus domino Henrico de Larga Odelrico de Pinheim Cunrado de Baden Bertolfo de (b) Agrigrin Werhero Cunrado Burcardo de Blansingin Heberardo Rudolfo Theoderico de Gupho (c) Volmaro de Utenachir Lutoldo Starholfo Adelberto de Rudelicon Arnoldo de Efringen.

Præterea interfuere religiosi viri communicato quorum consilio rite hæc peregrimus videlicet dominus Guntrammus decanus cum confratribus suis sacerdotibus Friderico Werhero Cunrado Adelberto Harwigo Cunrado aliisque plurimis, quos enumerare superfluum duximus.

(a) *Kirchen, Eimeldingen, & Mærcht.*

(b) Forte Eggringen.

(c) Hodie *Gupf* prope Tannenkirch.

Nota. Abbatia de Stein (Monasterium S. Georgii in Stein) cum Abbatia Petershusana Civitatis Constant. hodie conjuncta, sita est ad Rhenum inter Constantiam & Schaphhusium urbes. Vid. Charta ap. HERRG. *Genal. Habsb.* T. II. ad A. 1240. Conf. BUCELINI *Germania sacra* Part. II. p. 84.

LVIII.

FRIDERICI I. IMP. DIPLOMA PRO ECCLESIA
INTERLACENSI.

A N N O M C L X X I I I.

In nomine Sancte & Individue Trinitatis. Fredericus divina favente clementia Romanorum Imperator Augustus. Imperiali convenit excellentie, illorum petitioni maxime condescendere, qui pauperem vitam eligentes, religionis cultui operam dantes, idcirco bona temporalia condemnantes, ut sibi mereantur celestia, quorum pie intentioni cooperatores esse volentes, tam presentibus quam futuris notificamus; Qualiter nos devote petitioni viri religiosi Theoderici prepositi aquiescentes, nec non etiam consilio curie nostre & primatum, Ecclesiam sancte Marie virginis, sitam in Lausanensi Episcopatu in comitatu Burgundie, Interlacus Madon vulgariter appellatam, sub nostre tuitionis Mundiburdio suscipimus, susceptaque nostra auctoritati hanc contulimus libertatem, ut ab omni investitura violenta persone cujuslibet, & exactione immunis, soli Deo libere atque quiete serviens, domum orationis se solummodo esse recognoscat. Hujus autem domus fundator Seilgerus de Oberhoven, cum ceteris boni propositi cooperatores existens, Canonicam ibidem vitam secundum regulam sancti Augustini instituit, rogans eam dedicari in honorem matris Domini & omnium Sanctorum. Volentes itaque firmum & indivulsum esse bone institutionis propositum, precipiendo jubemus

ut nullus Archiepiscopus, Episcopus, Dux, Marchio, Comes, nulla denique magna parvave persona prenominate Ecclesie fratres, vel res ad usus eorum in presenti contraditas, vel qui in posterum eidem Ecclesie contradite fuerint, divestire, molestare, inquietare presumat, sub eadem etiam tuitione regie autoritatis, fundum in Grindelwald a Schoneicca usque ad Alpigulum & ad glaciem inferiorem ad quartam partem fundi in Iseltwald prius quidem regno pertinentes, quos predecessor ac patruus noster Cunradus rex felicis memoriæ a Duce *Cunrado de Züringen deliberato ipso consentiente* prenominate Ecclesie legitima Donatione contradidit, indissolubiter consignamus, confirmantes ut *advocatiā a prefato Duce retentam* nullus suscipiat nisi quem consensus fratrum tali conditione eligat, ut penitus ea careat, si eis malum aliquod ab eo illatum infra terminum 40. dierum secundum voluntatem eorum & *rectoris Burgunlie* emendatum non fuerit. Hoc etiam edicto Imperiali statuentes ne aliquis successorum nostrorum regum, seu Imperatorum vel aliqua quævis persona hoc nostræ donationis statutum irritare presumat. Super hæc si quis fratribus prefate Ecclesie aliquid agrorum, vinearum, Alpium, pratorum, seu aliarum rerum ad honorem regni pertinentium & absque tributo manentium donaverit, a nobis in Domino Jesu Christo eorum religio dono datum habebit. Preterea decernimus ut confratres ibidem Deo fervientes, sicut liberam de constituendo sibi proposito habent electionem, ita etiam advocatum quem voluerint, eo pacto & jure assumant, ne advocatiæ ad heredes advocati traducatur, & tali electione a proposito investitus, a regali, seu imperiali munificentia, sicut justitia exigit, regali banno investatur, & sicut prescriptum est, per omnia de

priori Advocato, sic erit & de isto. Si quis autem hujus nostræ confirmationis statutum infringere tentaverit, 100. libras auri purissimi componat, quarum dimidiam partem Camere nostre, reliquam vero prefato Monasterio persolvat. Et ut hæc verius credantur, & omni deinceps tempore inviolata servantur, impressione figilli nostri corroboramus & testes adnotari, sub quorum presentia hæc acta sunt, fecimus. Quorum nomina sunt hæc. Ludovicus Basileensis Episcopus, Diethelmus Augiensis, Conradus Morbacensis, Abbates; *Berchtoldus Dux de Züringen*, Rudolfus Comes de Fullendorf, Artmannus Comes de Chyburg, Uldricus frater ejus, Waltherus de Eschybach, Waltherus de Ibere, Waltherus de Hunberg, & alii quam plures.

Signum Domini Friderici Romanorum Imp. invictissimi.

(Locus monogrammaticus.)

Ego Godefredus Cancellarius vice Christiani Maguntuni Archiepiscopi, Archicancellarii recognovi.

Acta sunt hæc Anno Dominice incarnationis M. C. LXXIII. Indictione VI.

Regnante Domino Friderico Romanorum Imp: gloriosissimo Anno regni ejus 21. Imperii vero 19.

Data apud Castrum Lenceburg X. Kal. Martii. feliciter Amen.

LIX.

SENTENTIA HENRICI EPISCOPI ARGENT. DE
REGALIBUS EPISCOPO LAUSAN. PER DUCEM
BERCHTOLDUM NOMINE CÆSARIS
NON CONFERENDIS.

ANNO MCLXXIV.

Ex autographo.

Henicus Dei gratia Argentinensis Minister humilis. Residentibus nobis in presentia Domini nostri Imperatoris cum aliis Episcopis & Confratribus nostris, confidentibus etiam multis Baronibus — Dominus Rogerius Lausanensis Episcopus de ipso Imperatore querimoniam deposuit, dicens, quod ipse Dominus Imperator tempore Haimedei Episcopi Antecessoris sui, dignitatem ipsius Lausanensis Ecclesie in tantum diminuerat, quod cum Lausanenses Electi a sola manu Imperiali regalia accipere semper consuevissent & deberent, ipse Dominus Imperator Jus suum in regalibus concedendis *Duci Berchtoldo* contulisset, nec super hoc tunc temporis Lausanensem Episcopum citasset, nec præsentem nec confessum seu convictum denuntiasset. Plurimas etiam molestias & injurias contra Ducem Berchtoldum, quamvis absens foret proponebat.

Ad hoc Dominus Imperator respondit, se quidem predicto Duci Berchtoldo illud Jus contulisse, & cum Dux Berchtoldus jus istud per eum possideret, eo absente se respondere debere negabat: cumque super

his Dominus Imperator a nobis sententiam quesivisset, juxta Conscientiam nostram judicavimus, quod Dominus Imperator in hijs, que Laufanensis Episcopus adversus eum proponebat, etiam Duce absente, Episcopo Justitiam exhibere deberet, in hijs vero que contra Ducem proponebat, Duce rationabiliter citato, ejus presentiam expectaret. Huic sententiæ Dominus Archiepiscopus Bifuntinus & Spirensis & Gebennensis Episcopi consenserunt. Cum autem a Basileensi Episcopo quereretur de consensu sententiæ judicavit, quod Dominus Imperator nec debuit nec potuit Duci Berchtoldo conferre jus regalium & auferre Ecclesiæ, verum tamen, quia in qualicunque possessione dicebatur esse per Dominum Imperatorem, dixit quod non debebat hoc retractari nisi Duce presente vel absente ob Contumaciam. Huic sententie multitudo Laicorum consensit.

L X.

INSCRIPTIO INSERTA MURO AD LATUS SINISTRUM, ALTARIS ECCLESIE B. MARIE VERONÆ.

A N N O M C L X X V I I .

Anno Domini MCLXXVII. VII. Kal. Aug. indict. X. D. Alexander PP. III. dedicavit Altare majus S. M. antique Verone in honorem B. Marie virginis ubi interfuerunt D. Ubaldus Ostiensis. Gualterius Albanensis. Gulielmus Portuenfis. Conradus Sabinensis Episcopi Cardina-

les. & alii undecim Cardinales & *D. Arman Teotonicus Marchio* & *D. totius Marchie Veronensis* & alii multi ubi sunt reliquie plurime de sanguine D. N. Jhesu Christi de spinea corona de ligno S. †. de lancea Longini de pannis quibus involutus fuit D. N. Jhesus Christus de capillis B. Marie virginis de vestimentis & de velo suo de mensa Christi lapidea in qua cenavit cum discipulis suis de tribus magis Gaspare Baldeffare & Melchiore de B. Jo. Baptista de Beatorum Apostolorum Petri & Pauli Andree Jacobi Thome Barptolemai Simonis Thadei & Barnabe S. Martini Episcopi & Confessoris & S. Martini Pape & Martyris reliquiis. in qua quidem dedicatione instituit ut semper annuatim in die assumptionis B. M. Virginis & per totam octavam omnibus penitentibus confessis & contritis suorum peccatorum dictam Ecclesiam devote visitantibus & manus adjutrices porrigentibus singula die de injunctis sibi penitentiis centum annorum remissio esset. in aliis vero festivitibus B. M. virginis in die S. Martini Episcopi & confessoris & per octavam & apparitionis Domini & per totam XLmam feria II. IIII. & VI. pro qualibet die L. Anno eos vero qui in mortis articulo eidem Ecclesie reliquerint & specialiter pro fabrica a pena & culpa absolvit.

Presbyter Joannes fecit fieri.

Nota. ONUPHRIUS PANVINIUS *Antiquitatum Veronens.* Lib. VII. p. 183.

Inscriptionem hanc refert imperfecte & vitiose. Nostra hæc ex authentico desumpta.

L X I.

BULLA ALEXANDRI III. PAPÆ, QUA LAUSANENSIS ECCLESIAE JURA ET JURAMENTUM A BERCHTOLDO DUCE, EI PRÆSTITUM CONFIRMANTUR.

A N N O M C L X X V I I I .

Alexander Episcopus. Venerabili fratri Rogerio Lausanensis ecclesie Episcopo, & Apostolice sedis Legato, ejusque successoribus canonicè substituendis in perpetuum. Cogit nos summi Pontificatus auctoritas fratribus & Coepiscopis nostris tam vicinis quam longe positis paternè provisione consulere, & Ecclesias eorum gubernationi commissas in suis Juribus confovere. Sed tibi & Ecclesie tue tanto sollicitius adesse compellimur, quanto devotionem & probitatem tuam ex longa conversatione & familiaritate manifestius sumus experti. Eapropter venerabilis in Christo frater Episcopo. tuis justis postulationibus gratum imperimus assensum & Ecclesiam Lausan. cui Deo authore preeffe dignosceris sub B. Petri & nostra protectione suscipimus — statuentes ut quas-cunque possessiones quæcunque Bona — in quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis, ea videlicet, que tempore Burchardi quondam Lausanensis Episcopi ab Heinrico Imperatore jam dictæ Ecclesie pia sunt devotione collata, & quæ tempore Amedei Predecessoris tui a Conrado

Illustri

Illustri Romanorum rege sunt sui scripti robore confirmata. scilicet muratum & Cubizaca, Potestatem de Corfiaco, de Polliaco, Vallem de Lustriaco. Quicquid Dux Rudolfus & sui habuerunt cum omnibus appenditijs suis sicut in scripto prefati Heinrici continetur. Et cum quique pastores positi sunt in ædificationem non in destructionem apostolica auctoritate decernimus ut nec tibi nec tuis successoribus liceat bona Lausanensis Ecclesie distrahere vel alienare, sed potius que indebite distracta ad jus ejusdem Ecclesie tuo studio revocentur. apostolica quoque auctoritate nihilominus interdiciamus, ne tibi aut ipsis de cætero licentia pateat Lausanensem *Majoriam* (a) alicui in feudum dare. Preterea felicis recordationis Patris & Predecessoris nostri Eugenii Papæ vestigijs inhærentes omnes donationes a Lamberto, qui a Viriberto Hæresiarcha ordinatus, Lausanensi Ecclesie utcunque præfuit de rebus ipsius Ecclesie factas, evacuamus & irritas esse censemus. Ad hæc quia nobilis Vir *Berchtoldus* prædicta Amadeo Predecessori tuo & successoribus ejus hujusmodi dicitur prestitisse juramentum, (b) quod in Ecclesia Lausanensi liberam permetteret Electionem fieri, quod nihil eorum, quæ ab Episcopo tenebantur, sibi acquireret. Quod servitium, quod pro Chebrij & Lustriaco in mutatione Episcopi debebatur, ipse vel heres suus de cætero non exigeret, sed ea de manu sua Episcopus sine omni datione reciperet sicut & alia regalia, & quod ea quæ Ecclesia ipsa perdiderat, & quæ a longo tempore alienata fuerunt bona fide pro viribus recupe-

(a) Majoria, *Mairie*.

(b) Juramenti hujus formula supra exstat ad Annum 1157.

rare juvaret, Quod ad villas Ecclesiæ fuos non permetteret ire pro Pabulo vel alijs necessariis, nec in Villis ipsis hospitaretur & quod in Palatio Episcopi aut in Domibus Clericorum aut militum, eis invitis hospitium non haberet, nec ab eodem Palatio vel Domibus quicquam violenter auferret. Juramentum ipsum ratum habemus & firmum sub interminatione Anathematis inhibentes, ne prefatus Dux vel hæres ejus contra ea, quæ diximus, juramento firmata, venire præsumat. Insuper tibi concedimus usum Pallij ex amore ad Sacra Missarum solemnia celebranda, ut eo utaris festivitibus istis duntaxat: Videlicet in natali Domini, in festo B. Stephani, in Epiphania, in quatuor festivitibus B. Mariæ, in Cœna Domini, in Sabbatho Sancto & Pascha, in Ascensione Domini, in Sabbatho Pentecostes, & in ipso festo Pentecostes in festo B. Johannis Baptistæ, in festo Beatorum Petri & Pauli, in festo omnium Sanctorum, in consecrationibus Ecclesiarum & ordinationibus Clericorum, in præcipuis festivitibus Ecclesiæ Tuæ, in Anniversario Consecrationis Tuæ. Jura quoque & rationabiles consuetudines Ecclesiæ & Civitatis tuæ auctoritate apostolica confirmamus. Decernimus ergo, ut nulli omnino &c. &c. &c.

Ego Alexander Catholicæ Ecclesiæ Episcopus &c. &c. Datum Anagnij XVI. Kalend. Novembris Indiæ. XII. Incarnationis Dominicæ Anno MCLXXVIII. Pontificatus vero Domini Alexandri Papæ III. Anno XXI.

LXII.

EXCERPTA EX BERTOLDI IV. ZARINGIÆ DUCIS
CHARTA DE JURE CONSTITUENDI PLEBANUM
TURICENSEM.

ANNO MCLXXVIII.

Ex Hottingeri Hist. eccles. tom. VIII. pag. 58.

Notum fieri volumus tam futuris, quam præsentibus, qualiter ego, Berchtoldus Dux & Rector Burgundiæ rogatu fidelium & ministerialium meorum, & Wernheri, Turegiensis Præpositi omniumque fratrum suorum nec non civium Turegensium controversiam, de Plebanu Ecclesiæ Turegensis inter nos habitam, ne periculum animæ meæ incurrerem, dimisi &c. Hæc autem facta sunt Anno ab incarnatione Domini MCLXXVIII. Indiçt. X. VI. non. Jul. in Capella S. Nicolai, sita juxta Monasterium Dominorum, regnante Friderico Imperatore, Præsidente Berchtoldo electo sedi Constantiensi &c.

LXII.

EXCERPTA EX BERTOLDI IV. ZARINGIÆ DUCIS
CHARTA DE JURE CONSTITUENDI PLEBANUM
TURICENSEM.

ANNO MCLXXVIII.

Ex Hottingeri Hist. eccles. tom. VIII. pag. 58.

Notum fieri volumus tam futuris, quam præsentibus, qualiter ego, Berchtoldus Dux & Rector Burgundiæ rogatu fidelium & ministerialium meorum, & Wernheri, Turegiensis Præpositi omniumque fratrum suorum nec non civium Turegensium controversiam, de Plebanu Ecclesiæ Turegensis inter nos habitam, ne periculum animæ meæ incurrerem, dimisi &c. Hæc autem facta sunt Anno ab incarnatione Domini MCLXXVIII. Indiçt. X. VI. non. Jul. in Capella S. Nicolai, sita juxta Monasterium Dominorum, regnante Friderico Imperatore, Præsidente Berchtoldo electo sedi Constantiensi &c.

LXIII.

LITERÆ BERTOLDI IV. DUCIS ZARINGIÆ AD
FRIBURGUM CIVITATEM HELVETIÆ.

CIRCA ANNUM MCLXXIX.

Ex Archivo Monasterii Altaripa.

Berchtoldus Dux & Rector Burgundia. H. Sacerdoti & T. Sculteto ceterisque Burgenfibus tam majoribus quam minoribus falutem & victoriam de inimicis. Nunciatum eft nobis quod Domum de Altaripa, quam toto cordis affectu diligimus & in noſtram tuitionem recepimus injuſtis exactionibus five collectis gravetis; & hoc facitis pro Domo, quam in villa veſtra habent, cujus occasione eos cogitis, ut adjutoribus veſtris conductitiis donativam mercedem erogent, in quo graviter nos offenditis, quia Domum illam liberam eis ab omni cenſu & ab omni lege ſeculari fecimus. Inſuper conceſſimus eis, quidquid domus eorum habet & inveſtita eſt de omnibus, que ad dominium noſtrum pertinent. Quapropter mandamus vobis ſub obtentione gratie noſtre precipientes ut quod eis remittimus, nullatenus exigatis, ſcientes quod qui eos offenderit, nos offendit, quod ut ratum firmumque permaneat, ſigilli noſtri auctoritate confirmavimus. Valet.

NB. Sigillum appendens rotundum e cera, in area rubra Leonem aureum, a dextra ad ſiniſtram ſalientem, exhibet, cum inſcriptione: BERCHTOLDVS DVX ZERINGIE ET BVRGVNDIÆ RECTOR.

LXIII.

LITERÆ BERTOLDI IV. DUCIS ZARINGIÆ AD
FRIBURGUM CIVITATEM HELVETIÆ.

CIRCA ANNUM MCLXXIX.

Ex Archivo Monasterii Altaripa.

Berchtoldus Dux & Rector Burgundiæ. H. Sacerdoti & T. Sculteto
ceterisque Burgenfibus tam majoribus quam minoribus salutem &
victoriam de inimicis. Nunciatum est nobis quod Domum de Altaripa,
quam toto cordis affectu diligimus & in nostram tuitionem recepimus
injustis exactionibus sive collectis gravetis; & hoc facitis pro Domo,
quam in villa vestra habent, cujus occasione eos cogitis, ut adjutoribus
vestris conductitiis donativam mercedem erogent, in quo graviter nos
offenditis, quia Domum illam liberam eis ab omni censu & ab omni le-
ge seculari fecimus. Insuper concessimus eis, quidquid domus eorum
habet & investita est de omnibus, que ad dominium nostrum pertinent.
Quapropter mandamus vobis sub obtentione gratie nostre precipientes ut
quod eis remittimus, nullatenus exigatis, scientes quod qui eos offen-
derit, nos offendit, quod ut ratum firmumque permaneat, sigilli nostri
auctoritate confirmavimus. Valet.

NB. Sigillum appendens rotundum e cera, in area rubra Leonem aureum,
a dextra ad sinistram salientem, exhibet, cum inscriptione: BERCH-
TOLDVS DVX ZERINGIE ET BVRGVNDIÆ RECTOR.

LXIV.

CHARTA FUNDATIONIS PRÆCEPTORIÆ S. JOHANNIS IN BUCHSEE.

A N N O M C L X X X.

In nomine Sancte & individue Trinitatis. Ego Berchtoldus divina favente clementia Constantiensis Ecclesie Episcopus; Quæ cautelæ studio geruntur, ut dampnosam oblivionem effugiant, & ad posteritatis notitiam pervenire valeant, scripturæ testimonio, & cautionis robore solent confirmari. Notum sit igitur presentibus & futuris Dei fidelibus, quod Cuno de Buchse, homo ingenuus, & sue potestatis, cum dominicum sepulcrum, ut in loco ubi *stetiverunt* pedes Domini adoraret, tribus vicibus visitasset, & in Xenodochio sancti Johannis in Hierosolimis Hospitalitatibus beneficentiam, qui in communionem peregrinorum, & curam pauperum longe & prope venientium impendere, considerasset, aliquid in gazophilatium Domini mittere gestivit, & qui heredes corporis non habuit, spirituales sibi heredes, sc. dominum omnipotentem, & dilectum suum Sanctum Johannem Christi Baptistam instituere proposuit, unde universa prædia sua, in villis, agris, vineis, sylvis, & pratis, nec non & omnem familiam, proprietatis jure sibi pertinentem, libera manu simul cum uxore sua Bertha, & Heinrico & uxore illius Salome illorum prediorum coheredibus libere & legitimè Sancto Johanni ad scriptum Xenodochium sine omni contradictione tradidit, &

a possessione recessit. Ex quibus hæc propriis nominibus significare duximus dignum; Buchse cum Ecclesia, hominibus, & universis qui sue possessionis inibi erant; Wancdorf, Worlaufen, Vinetum Nügrolis, & Muntigilis, & apud turrim. Atque ut pii facti memoria in perpetuum vigeret, in scripta Ecclesia Hospitale ubi Domini pauperes, & egeni peregrini & transeuntes, qui eum in æterna tabernacula recipiant, suscipiantur, & temporalibus subsidiis attollantur, consentiente venerabili Presbitero Arnaldo memorate ecclesie sacerdote, instituit Deo auctore.

Facta sunt autem hæc anno ab incarnatione Domini, 1180. præfidente Romanæ sedis Domino Alexandro hujus nominis Tertio. Regnante Frederico serenissimo Imperatore, anno regni ejus . . . Imperii . . . Friderico Duce Suevorum; *Berchtoldo Burgundiæ Restore*, Arnolto Comite. Testes autem hujus facti sunt, Abbas Lutholdus de Steine; Rudigerus Abbas de Waginhufin, de choro nostro, Hermannus maioris Ecclesie prepositus & Olricus prepositus de Sancto Stephano. Albertus de Bullinane. Testes autem hujus sunt sacerdotes, scilicet Henricus de Bollingen; Petrus de Ergisdorf, Burchardus de Mure, Henricus de Munfingen, Hugo de Wichtrocho, & insuper XII. sacerdotes, ad confirmationem hujus facti introduco idoneos, testes laicos tam maiores quam minores; scilicet Comitem Arnoldum & frater suus Cono, & Rodolfus de Eigisdorf, & socii sui V. Otto von Gerenstein & V. alii. Cono de Steltelon & II. domini, Burchart de Bremecart, & filius suus, & insuper LXIII. milites, qui omnes aderant.

LXV.

EXCERPTA EX CHARTA BERTOLDI IV. DUCIS
ZARINGIÆ DE LITE INTER CANONICOS TURICENSES
ET PLEBANUM DE SWANLINGEN.

A N N O — M C L X X X V.

Ex Hottingeri Hist. eccles. tom. VIII. pag. 1179.

Notum sit omnibus tam futuris, quam præsentibus, qualiter ego Berchtoldus de Zaringen, Dux & Rector Burgundiæ, & *Kastvogt* Turegensis Præposituræ, litem, quæ fuit inter Canonicos Turengenses, & Lutoldum Plebanum de Svvalingen in hunc modum depofui. & concordiam feci &c. Hæc autem facta sunt anno ab incarnatione Domini MCLXXXV. Indiçt. III. Epact. XVII. concurrente, 2. quarto Id. Aprilis in loco Turego.

LXVI.

LAUSANENSIVM RECOGNITIO IN GRATIAM
BERCHTOLDI V. ZARINGIÆ DUCIS.

A N N O M C L X X X V I

Ex Ruchat Historia Vaudi Mspt.

Ego R. dico in verbo veritatis, quod interfui Recognitioni, quæ facta fuit Duci Berchtoldo Patri istius Ducis à Canonicis, militibus & Burgensibus recognitum fuit, quod Clerici debent eum recipere cum processione & Burgenses debent illi duas procurationes, quas duo Burgenses cum familia Episcopi debent trahere de mandato Episcopi, qui etiam & sua familia debent procurari. Hanc recognitionem fecit Wilhelmus de Orfonens, Canonicus de Consilio & assensu tam Cleri quam Populi.

LXVII.

LXVII.

EXCERPTA EX BERTOLDI V. DUCIS ZARINGIÆ
LITERIS DE PLEBANO PRÆPOSITURÆ TURICENSIS
EX CANONICIS ELIGENDO.

A N N O M C L X X X V I I.

Ex Hottingeri Hist. eccles. tom. VIII. pag. 60.

In nomine Sancte & individue Trinitatis ego *Berchtoldus de Zaringen,*
Dux & Rector Burgundia, Dei & Imperiali gratia Turegici loci legi-
timus advocatus, quod Kastfoget dicitur: Venerabili Walthero, prædicti
loci Præposito, Sanctisque Confratribus ejus in perpetuum &c. Anno
ab incarnatione Domini MCLXXXVII. indictione V. Epacta VIII. concu-
rente III. Præsidente Christianissimo Papa Urbano, Imperante gloriosissi-
mo Romanorum Imperante Friderico: Episcopo Hermanno Constantien-
sem Diœcesin gubernante.

Cod. Dipl.

R

LXVIII.

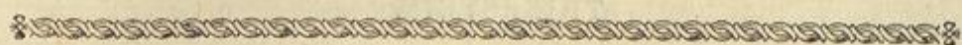
CHARTA CLEMENTIS III. PONT. QUA SENTENTIAM
EPISCOPI CONSTANT. DE JURE FUNDATIONIS TRIUM
ECCLESIARUM DE CHILCHEIM, EIMUOTINGEN
ET MATRA CONFIRMAT.

A N N O M C X C.

Ex Tabulario Collegiatae D. Petri Basil.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei dilectis filiis Algoto Lupolto & Theodrico de Chilcheim salutem & Apostolicam Benedictionem. Quotiens litigia super rebus ecclesiasticis orta ad legitimam discussionem deveniunt & in iudicio proposita diutius disceptationibus partium ventilata per diffinitivam sententiam mediante prelatorum discretionem legitime sopiuntur, decens est atque conveniens ne iterum alicujus temeritate in contentionis scrupulum relabantur, sententias ipsas sedis apostolice auctoritate firmare. Cum autem super jure fundationis trium ecclesiarum de Chilcheim videlicet Eimuotingen & Matra inter vos & B. abbatem de Stein questio emerfisset, vobis, quod intendebatis, legitima testium assertione probantibus, sententia fuit pro vobis legitime promulgata, quam bone memorie O. olim Constantiensis Episcopus confirmavit. Nos itaque eandem sententiam, sicut rationabiliter lata est nec legitima appellatione suspensa ratam habentes, ipsam auctoritate apostolica confirmamus & presentis scripti patrocinio communitimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confir-

mationis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis Dei & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus noverit se incursum. Datum Laterano VIII. Id. Februarii Pontificatus nostri anno tertio.

LXIX.

INNOCENTIUS III. PONT. HOSPITALE, TIGURIA
A BERTOLDO V. ZARINGIÆ DUCE FUNDATUM, IN
PROTECTIONEM RECIPIT.

A N N O M C C V I I.

Ex Registro Innocentii III. de A. 7. Epist. 16.

Priori & fratribus hospitalis de Thuregum. Solet annuere &c. *usque* annuentes: personas & hospitale vestrum, quod dilectus filius nobilis vir *Dux Zeringie* pro suorum peccatorum remedio fabricavit, cum omnibus bonis que in presentiarum &c. *usque* communimus. Ad indicium autem protectionis a nobis obtente Aureum unum nobis nostrisque successoribus annis singulis persolvete.

Nulli ergo &c. Datum Laterani III. id. Maj. Anno VII.

Nota. Chartulam hanc, quæ nonnisi Summarium Chartæ est, cum aliis Pontificum Rom. Epistolis, suo loco insertis, Illustris GARAMPIUS, Tabularij in Vaticano Custos, præstantis doctrinæ Vir, nobis transmissit, postquam Zaringæ Ducum Historia jam exierat prelo.

L X X.

CHARTA TRADITIONIS MONASTERIO FRIENIS-
BERGENSI FACTÆ, A RUDOLPHO COM. DE
THIERSTEIN.

A N N O M C C V I I I.

In nomine Sancte & Individue Trinitatis. Quoniam diminutæ sunt veritates a filiis hominum, necesse est, ut quæ a fidelibus iuste & rationaliter facta sunt, scripto conserventur, ne per oblivionem e memoria hominum dilabantur; Hinc est quod & futuris notificamus, quod *Comes Rodolfus de Thierstein*, cujus parentes Abbatiam de Frienisperc, prædiis, dote, & privilegiis fundaverunt, ipse prædia amplificavit, sicut subter annotatum est, & privilegiari exposulavit; Verum ut hæc donatio breviter & veraciter, demonstretur, prædicto monasterio & fratribus ibidem Deo famulantibus totaliter & libere quicquid habebat in inferiori Wilere dedit, & omnia quæ habebat in villa quæ dicitur Elwile, cum feudo Tetrici, cum omni jure, cum omnibus attinentiis, cum omni libertate nihil penitus excipiens; dedit præterea in confinio prædictæ villæ Elwile, quod vulgo dicitur Sale, Turni, & Erithal, & Hirfera; Insuper dedit inter Curtem de Reide & Abbatiam nemus quod Stochera vocatur, cum vicina sylva quæ tangit terminos villæ, quæ Mönchilcha dicitur cum adjacente terra, quæ vocatur Trib, usque ad lapidem Crisium, & abinde usque ad lapidem qui dicitur Tegerstein

cuncta quæ inter præscriptos terminos habuit universaliter, integraliter, & fideliter donavit, tam ipse, quam filius ejus Rodolfus, laudante uxore ejus Kepa, cum filiis & filiabus eorum, collaudante simul uxore filii Sophia; Hi omnes pariter voto & unanimi voluntate dederunt, Deo & beatæ Mariæ, tactis sacrosanctis reliquiis, & nihil juris in præfata donatione se habere professi sunt, a modo & in perpetuum; Pastura pecudum seu animalium sine damno, tam in prædiis Abbatiz quam Comitum communis est, pro his autem dederunt prædicti fratres XL. Marcas, & unam Hubam in dem Oberenwile; Acta sunt hæc anno dominicæ Incarn. MCCVIII. Indictione undecima; Sedi Apostolicæ præfidente piissimo Papa Innocentio. Constantiensis Ecclesiæ sedem tenente Episcopo Wernhero. *Ducatum Burgundiæ (a) potenter regente Duce Berchtoldo.* Hujus rei testes sunt ipse Abbas Rodolfus, & Conradus Sacerdos, & ipse Comes Rodolfus, & Cono miles de Tetsperc, & Petrus Villicus, Petrus & Burcardus nepos ejus, Milites de Schuphon; & alii quam plures diversæ dignitatis & ætatis; Igitur sicut hæc pro salute vivorum, ac mortuorum cum omni justitia & veritate facta sunt, ita maledicto se noverit traditum, qui hæc aliquo dono vel machinatione infringere temptaverit.

(a) *Ducatus* hic dicitur Burgundia Transjurana, quæ supra ad A. 1133. *Comitatus.*

L X X I.

FRIDERICI REGIS SICILIÆ, UT DUCIS SUEVIÆ,
LITERÆ, QUIBUS MONASTERIO TENNEBACENSI PRÆDIA
MUNDINGEN ET VERSTETTEN CUM RELIQUIS EJUS
JURIBUS CONFIRMAT.

A N N O M C C X.

Ex autographo Tennebacensi.

Fredericus - - - - Rex Siciliæ. Ducatus Apuliæ, & Principa-
tus Capuæ, in Conspectu Divinæ Majestatis - - - - Cum
ergo ob reverentiam Regis Regum religiosa Loca pia consideratione re-
spicere teneamur, considerantes precipuè fervorem religionis, quæ in
sacro Monasterio quod Porta Cœli dicitur, & antea *Tennibac* vocabatur,
per exhibitionem operis Domino exhibetur - - - - ad instantiam
fratris Corradi Monachi de gratia serenitatis nostræ concedimus, & con-
firmamus eidem monasterio in perpetuum predium in *Mundingen*, quod
idem monasterium ab hospitalariis emit, & *Versteten*, quod Corradus de
Suarcimberc, advocatus, & uxor eius eidem monasterio contulerunt.
cum omnibus appendenciis suis. Concedimus quóque eidem monaste-
rio & confirmamus Omnia quecunque concessione Pontificum, largi-
tione Principum, Dono Comitum vel Baronum, & aliorum oblatione
fidelium in presentiarum juste & rationabiliter possidet, aut in futurum
justo titulo prestante Domino poterit adipisci. Ut ergò - - - -

hæc nostræ pietatis concessio firma sibi & illibata subsistat, presens nostræ Majestatis privilegium per manus Aldoini Notarii & fidelis nostri scribi, & nostræ Majestatis sigillo jussimus communiri. Anno & die subscriptis -

- Data in Civitate *Cathanie* per manus Gualt - - - Cathanien-
sis Episcopi & Regni Sicilie Cancellarii. Anno Dominice jncar. M.CC.X.
mense januar. XIII. indict. regni vero Domini nostri Frederici - - -
anno Duodecimo - -

LXXII.

BERTOLDUS ZARINGIÆ DUX, ABBATIÆ
TURICENSIS FUNDATIONEM ATQUE JURA
CONFIRMAT.

ANNO M C C X.

Ex autographo tabularii Turicensis.

In nomine Domini nostri Jesu Christi. BERCHTOLDUS *Dux Zaringie*,
Dei & Imperatorum ac Regum dono constitutus *Judex & Advocatus*,
qui vulgo *Kastvogt* dicitur, id est, in omne Thuregum Imperialem Ju-
risdictionem tenens, Thuricensi Abbacie in perpetuum: Cum ex condi-
tione mortalium rerum etas omnium defectum inducat, ita ut clarissi-
morum tum nomina quam gesta pro fluxu temporum plerumque contin-

gat abrogari, visum est temporibus nostris expedire, ut primi fundatoris predictæ Abbatiæ scilicet Domini Ludovici Regis acta pro firmitate & incremento ipsius abbatiæ, nos etiam nostro rescripto feliciter innovemus. Que ergo annulo regali & publico sigillo signata ex antiquis privilegiis prefati Domini regis & exposita sincere ac diligenter intelleximus ipsa hec eadem nihil profus addentes, nec aliquid inde minuentes eodem tenore ipsi abbatiæ Sanctorum Felicis & Regule martyrum hac presenti pagina roboramus. Imperiali ergo auctoritate, qua super universum Thuregum nos aliique nostre prosapie decessores, Dei, Regum ac Imperatorum dono preediti sumus, hoc sancimus & decernimus, ut predictæ Abbatiæ nostre terra, que vocatur Salica, ad quamcunque Curtem monasterii pertinens bis in anno vacet in Kal. Maji & in festo Michaelis Archangeli S. omnes Decime monasterii vacent ij. Idus Novembris, preter eas, quæ sunt in Urania, hæc namque bis in anno vacare debent III. Kal. Ap. & in Kal. Julii. Piscature vero in festo Andree, cum suis pertinenciis, mole quoque cum suis appendiciis III. non. Januarii, Custodie nemorum cum universis attributis suis XV. Kal. Aprilis, Taberne cujuslibet Curtis in festo Baptiste: Theloneum falis & cura pastoralis in vigilia nativitatis Domini, & hec nulla unquam contradictio valeat impedire. Inhibemus quoque sicut & ab ipso primo fundatore inhibitum reperimus, ut in hoc de his que pertinent ad predictum monasterium nostrum, ulli unquam liceat, aut alienare aut in deterius permutare. Ceterum si contra hanc prohibitionem, siue utilitatis siue necessitatis causa fortasse aliquid contingat fieri sano fiat consilio & ab honestis personis previo Juramento quidem expediatur, &

ne

ne factum in posterum irritetur in scripto redactum tam sigillo Sanctorum Martyrum F. & R. quam & publici Judicis roboretur: Ut autem hec confirmatio nostra firma semper maneat prout de supradictis omnibus, coram nobis & ministerialibus Abbacie sententialiter pronuntiatum fuit, hanc descriptionis nostre paginam sigilli nostri munimine stabili-
mus: Actum in Burgundia in Castello Burgdorf. Anno ab incarnatione Domini M. CC. X. Indict. XIII. Anno Domini Imperatoris I. Ottonis — VI. Kal. Aprilis. In Dei nomine feliciter. Amen.

LXXIII.

EX LITERIS FRIDERICI II. IMP. ARGENTINENSIBUS
DATIS DE LIBERATIONE EGENOLFI DE
LANDSPERG.

A N N O M C C X I I.

Ex Wenckeri collectis Archiv. & Cancell. juribus. p. 353.

Fridericus &c. Quemadmodum nostro culmini supplicastis, ut pro Egnolfo de Lantsperg concive vestro, quem per *Henricum Marchionem de Hahperg* diciis captivatum; eidem Marchioni pro liberatione ipsius mitteremus nostras litteras efficaces. Ita noveritis nos jam dicto

Cod. Dipl.

S

Marchioni nostris literis dedisse firmiter in mandatis, ut Egnolfum predictum indemnem per omnia pristinae restituat libertati. Datum in Constantia Id. Junii. Regni nostri anno primo.

LIV.

EX ALIIS FRIDERICI II. LITERIS DE EODEM
NEGOTIO.

A N N O M C C X I I.

Ex Wenckeri libro laudato, p. 353. sq.

Fridericus &c. Quemadmodum nostram Majestatem vestris nuper literis requisistis, ut Advocatos nostros per Alsatiam & Civitates ibidem, Vobis adesse mandarem suis auxiliis & consiliis contra *Heinricum Marchionem de Hochberg*, pro liberatione Egelolfi de Lantsperg, ita noveritis nos Nobiles Viris Ulrico Comiti Phirretarum, & Ottoni de Ochsenstein, Advocatis nostris Provincialibus, dedisse firmiter in mandatis, ut vobis in hoc negotio una cum Civitatibus Imperii coope- rantur, auxilio efficaci. Datum in castris ante Ezzelingen, castino Laurentii, Regni nostri anno primo.

LXXV.

CHARTA CONRADI CONSTANTIENSIS EPISCOPI,
 QUA BURCARDO MINISTRO DE KILHHAIN JUS PATRO-
 NATUS IN TRES ECCLESIAS, KILHHAIN, MATIR
 ET EMMOTINGIN, VARIIS RATIONIBUS,
 COMPETERE DECLARAT.

A N N O M C C X V.

Ex tabulario S. Petri Basileæ.

In nomine Sanctæ & individue Trinitatis. Ego Conradus Constantien-
 sis Episcopus Christi fidelibus præsentibus & posteris salutem in
 Domino. Res in litigio posita in iudicium sæpius deducta postquam ju-
 ris servato ordine per diffinitivam sententiam finem acceperit & sopita
 fuerit ne iterum forte oblivione vel aliqua maliciosa temeritate partium
 in litem refurgat. decens est ut veritas dijudicata scripto commendetur
 & munimine sigillorum roboretur. præsentibus igitur & posteris plenius
 innotescat quod Burcardus minister de Kilhhain conditione liber contra
 adversarios suos per multa obtinuit iudicia jus patronatus in hiis tribus
 ecclesiis Kilhhain, Matir, Emmotingin & hoc jure foundationis, quosdam
 etiam cognatos suos Algotum videlicet qui secum jus habuit patronatus
 in ecclesiis dictis & alios quosdam qui sibi esse patronatum in illis dicta-
 bant per intercessionem pecuniæ & Patrimonii sui a jure patronatus quod

habebant vel habere volebant removit & exclusit, postmodum ad majorem facti sui & justiciæ suæ roborationem comparuit coram nobis in præsentia multorum tam clericorum quam laicorum apud Haitirshain plura nobis ibi exhibens instrumenta de re judicata sibi loquencia & quod quieta possessione deberet gaudere juris patronatus ecclesiarum sæpius dictarum fideliter affirmantia. produxit etiam ibi quosdam senes viros satis ut videbantur honestos qui jurati affirmabant eum legitime possedisse patronatum istarum ecclesiarum. Nos autem cognita justitia dicti B. præsentem paginam ad ipsius petitionem veritatem & justiciam suam continentem conscribi fecimus munimine nostri sigilli consignatam. Testes autem justiciæ suæ fuerunt Hainricus Heinburge Wernherus villicus de Kilhchain. Conradus Belleh. Præfentes autem erant. de Brisaco & de Betbur deeani, H. plebanus de Niowinburg. Ulricus plebanus in Hertinhain. Hainricus camerarius & plebanus in Tegirnowe. Wernherus plebanus in Wolpach. Hugo miles de Emperingin. Gotefridus miles de Badin. Fridericus miles de Mulnhain. Rodolfus de Witolinkon. Rodolfus Villicus de Strale. - - & Baldiprehtus Marschalcus ministeriales ecclesiæ nostræ & alii quam plures tam clerici quam laici. Acta sunt hæc Anno ab incarnatione Domini 1215. quinto Kal. Decemb.

LXXVI.

HERMANNI ET FRIDERICI, MARCHIONUM BADENSIIUM, LITERÆ DE PRAEDIO ABBATIAE TENNEBAC. VENDITO.

ANNO MCCXV.

Ex autographo Tennebacensi.

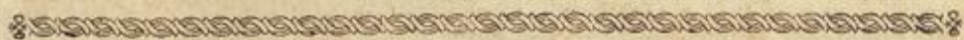
In nomine Sancte & individue Trinitatis. Nos HERMANNUS & FRIDERICUS *Marchiones de Baden* - - - intimamus quod cum dilectus fidelis noster Henricus de Lare predium a nobis quod est juxta *Spicembach* (a) in montanis, que a vulgo dicuntur *Brechebonot*, (b) jure feudali possideret, idem predium pro certa quantitate pecunie, XIII. videlicet marcharum & unius libre *Briscaugensis* monete recepta ab Abbate Bertoldo de Tennibach & ejusdem loci fratribus nobis sponte & pacifice resignavit, prece humili supplicans, ut jam dictum predium monasterio eidem traderemus jure perpetuo possidendum. Quia ergo liberalitas Principum circa honestas petitiones, que ad augmentum religionis spectare noscuntur, solet animum facilius inclinare, perpendentes utilitatibus animarum quam maxime expedire ut qui soli Domino vacare decreverunt, rebus exterioribus adjuventur, sit per hoc licentius spiri-

(a) Bihorio distans à Thennebaco, congeries curtium.

(b) Hod. Breitebnet.

talibus vacent exercitiis - - - ad petitionem dilecti consanguinei nostri Bertoldi Abbatis de Tennibach duximus voluntati hylari annuendum. Igitur pretaxatum predium prefato monasterio cum terris, pratis, cultis & incultis - - - libere & pacifice, ita quod nec nos vel predictus miles Henricus de Lare nec aliqua in toto mundo persona advocatie vel prorsus aliquod jus contra voluntatem fratrum de Tennibach in illo sibi audeat usurpare, libenti animo damus - - - volentes ut de pecunia data in precium sepe nominati predii, si nobis placuerit, a supradicto milite predium aliud ematur, quod a nobis loco predicti feodali beneficio possideat, ne venditionis predictæ occasione hominis ipsius debitum servitium amittamus.

Data Id. Martii in castro *Hahperc* Anno ab incarnatione Domini M. CC. XV.

LXXVII.

DE BERTOLDO V. ZARINGIÆ DUCE, TENNE-
BACENSIBUS INFESTO.

CIRCA ANNUM MCCXVI.

Ex Cod. Tennebac. vitæ B. Hugonis ord. Cisterc.

Dum piæ recordationis D. Papa Innocentius III. qui Romæ Concilium celebravit, Apostolicæ fedi præsideret, prædictus *Dux de Zeringen* Tyrannidi suæ modum non ponens in Curia Romana non solum

de malitia suæ Tyrannidis, sed etiam de infidilitate a multis graviter accusabatur. Ea tempestate prædictum Monasterium Tennenbach regebat D. *Bertholdus Abbas*, nobilis quidem genere, sed nobilior fide & Religione, *filius Sororis ejusdem Ducis*, pater vero ejus *Comes de Urach* nobiliter fuerat simul & bene procreatus. Detestabatur itaque Abbas idem avunculi sui vesaniam, unde & ipsum exosum habebat, quia non est Communicatio Christi ad Belial, nec fidelis ad infidelem, præsertim quum ei mundus crucifixus esset & ipse mundo. Unde accidit, ut idem Abbas veniens a Curia Romana quibusdam sui Monasterij privilegiis renovatis, alijsque denuo impetratis, a Duce videlicet avunculo suo vocatus venire non distulerit, nullo ejus amore ductus, sed sui Monasterij jacturam metuens Principis mandato parere non recusabat. Ingressus itaque Curiam Ducis, ipsum cum suis ministris & militibus in Castro Freiburg jucundum & hilarem invenit, ludo & aleis quibusdam deditis, alijs vero choreas ducentibus, & ad vocem Organi cantantibus gaudium mundi, quod est instar puncti, perpetuis gaudijs stultissime prætulerunt. Nec mora; vix salutatione præmissa Tyrannus aggressus est inquisitionibus Abbatem de statu Curia Romanæ, & de multis alijs, de quibus non est opus scribere, ne prolixitas mater fastidij in hoc opere accusetur: idem vero Abbas suam narrationem breviter complevit, quod palatium ei carcer esset, solitudo vero paradifus, sed quia mala conscientia semper præsumit sæva, quamvis prædictus Dux foris videretur, ut Leo rugiens in persecutione, intus tamen lepus pavidus erat, formidando Ecclesie gladium, videlicet Excommunicationis sententiam: Portæ enim inferi non prævalebunt adversus Ecclesie Auctoritatem, quia fundata supra firmam petram. Unde idem Dux conscius suæ iniquitatis quæfivit

ab Abbate quadam subfannatione, an quidquam dextre vel sinistre de ejus persona in Curia tractaretur, præsertim quùm ejus fama Germaniam & partes Galliæ graviter occupasset. Ad hæc Abbas intrepidus armis spumantibus munitus Tyranno rotunde respondit, Vestræ quæstioni aliud mallet responsum dare, quia non potero esse boni nuncii bajulus, si vobis ipsam dixero veritatem. Hoc Tyrannus audiens furore repletus cum indignatione sciscitabatur, quænam essent, de quibus sibi Abbas responsa negaret. Ad hæc Abbas imperterritus, Domine, inquit, Vobis plane imponitur macula infidelitatis & tyrannica rabies, per quam longe lateque belligeratis committendo sæva per oppressionem indebitam viduarum & pupillorum. Tunc exclamavit Dux cum maximo furore, & omnes astantes hortatur, dicite, inquit, Abbas de Tennebach pessimus hæreticus est, & sic expulit eum conspectu suo, & perversè jurando omnibus dicebat, nisi fuisset fororis suæ filius, ipsum de rupe Castri juberet pessime præcipitari. Ab isto tempore idem Dux & tyrannus Monasterium Tennebach moliebatur funditus evertere, unde accidit, quod lapides quadratos & politos partium indetulit, & vasa vinaria post vindemias in possessione ipsius Monasterii frangi & effundi militibus præcepit. Milites vero timorem DEI habentes, pauperibus Christi cupientes pia fraude subvenire, vas quoddam vacuum rumpentes alijs vino plenis pepercerunt, ut citius ad locum tutiorem vina sua transveherent, ne deterius eis contingeret. Quid plura? nisi abbreviati fuissent dies ejusdem Tyranni per mortem, quam sua feritate accersire quodammodo nisus est, Monasterium omne in rebus & personis penitus destruxisset. Ad nostrum igitur
propositum

propositum nobis recurrendum est, narrationem illius boni hominis prosequendo, cujus memoria in benedictione est, attendentes verbum Sapientis: Memoria justi cum laudibus, nomen vero impii putrescit, Vnde Tragœdiæ Ducis finem hic imponimus, in qua licet excessisse videamur, quia indignum huic inferuimus opusculo ad declarationem subsequendum, sed excusat illud Sapientis: Opposita juxta se posita magis elucescunt.

(~~~~~)

LXXVIII.

LITERÆ HONORII III. PAPÆ AD EPISC. BASILEENS.
DE CONTENTIONE INTER HUNC ET BERTOLDUM V.
DUCÊM ZARINGIÆ ORTA.

ANNO MCCXVII.

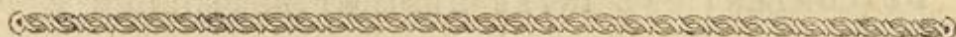
Ex Reg. Anni II. Literarum Honorii PP. III. tom. I. ep. 939.

Honorius Episcopus servus servorum Dei. Venerabili Fratri . . .
Basiliensi Episcopo salutem, & Apostolicam benedictionem.
Tua fraternitas intimavit, quod cum inter te, ac dilectum filium nobilem virum Ducem Zaringie super quibusdam possessionibus ad Ecclesiam Tuam spectantibus, quas W. Basiliensis Electus Predecessor tuus eidem in feudo dicitur concessisse contentio suborta fuisset, tandem, ut laboribus, & indemnitati Ecclesie parceretur in . . . Deca-

Cod. Dipl.

T

num, & Prepositum Basiliensem, & alios, quos
eisdem duceres adjungendos fuit a te, ac Duce prædicto, tam-
quam in Arbitros compromissum si noster super hoc interveniret assen-
sus. Quare nobis humiliter supplicasti, ut cum per arbitrium ipsum
credas Ecclesie cum commoda provenire, tibi super hoc providere mise-
ricorditer dignaremur. Quo circa fraternitati tue per Apostolica
scripta mandamus, quatenus non obstante juramento, quod de revo-
candis possessionibus, quas idem W. minus licite alienaverat corporali-
ter præstitisti arbitrium ipsum, si Ecclesie tue videris expedire, de li-
centia nostra fubeas Capituli tui super hoc interveniente consensu. —
Datum Laterani III. Idus Martii Pontificatus Nostri Anno secundo.

LXXIX.

BULLA AUREA FRIDERICI II. IMP. CIVITATI BER-
NENSI CONCESSA, IN QUA DE CONRADO ET BERCHTOLDO V.
DUCIBUS ZARING. FRIBURGI IN BRISGOVIA ET BERNÆ
CONDITORIBUS HONORIFICA
FIT MENTIO.

ANNO MCCXVIII.

Fridericus Dei gratia Romanorum Rex & semper Augustus & Rex
Sicilie; Dilectis devotis Sculteto consulibus & universis Burgen-
sibus de Berno in Burgundia, gratia sua & omne bonum.

Quum *Berchtoldus Dux Zeringie* Burgum de Berno construxit cum omni libertate, qua *Conradus* Friburgum in Brisgau construxit, ac libertate donavit secundum Jus Coloniensis Civitatis, Heinrico Imperatore confirmante, & cunctis principibus corone Romani Imperii, qui aderant consentientibus, notum fieri volumus Vobis & universis presentem paginam usque in ævum inspecturis, quod nos autoritate regie celsitudinis ipsum Burgum de Berno & universos Burgenfes ibidem nunc commorantes & postmodum illuc transmeantes, in nostrum & Imperii Romani Dominium recepimus & defensionem, in perpetuum vos liberos facientes & posteros vestros & absolventes ab omni servitii exactiõne, qua oppressi fuistis, nisi tamen à censu domorum & arearum vestrarum, videlicet de qualibet area centum pedes in longitudine & sexaginta in latitudine habente duodecim denarios usualis monetæ singulis annis de fundo Imperii persolvendos, per cujus census solutionem vos & posteros vestros liberos esse volumus ab omni alia servitii exactiõne à nobis & à cunctis successoribus nostris vel nostris Vicariis & hanc libertatem & immunitatem vobis & posteris vestris potestate Regia confirmamus.

Demum omnia supra scripta Jura & Libertates, nec non & illa omnia, per que & in quibus *Conradus Dux Zeringie* Friburgum in Briscaugia construxit & libertate donavit, secundum Jus Coloniensis Civitatis juramento prestitõ cum duodecim nominatissimis ministerialibus suis super sancta sanctorum & insuper manu dextra sua data in manum liberi viri nomine juramenti, quod ipse & posteris sui ipsis semper eadem jura inviolabiliter observarent nec ulla ratione infringerent nec

non & illa Jura & Libertates, que Berchtoldus Dux, quondam Dominus vester dedit & confirmavit, & insuper omnia Jura, & Libertates, que in Rodalibus vestris communi & sano consilio decreveritis apponenda vobis & cunctis posteris vestris, auctoritate Regia concedimus & confirmamus presentibus & annuentibus Corone nostre Principibus videlicet Dei gratia Metensi & Spirensi Episcopo Cancellario nostro, eadem gratia Bambergensi Episcopo, Lodevico de Detingen (Oetingen) Gotfrido de Hochenlou, Anselmo de Justingen, Consiliario Curie nostre, magistro Cunrado de Ulma notario nostro, Eberhardo de Winterstetten Pincerna, Cunrado de Walpurch Dapifero - - - de Papenheim marescallo nostro & aliis quam multis Principibus & fidelibus nostris laudantibus & assensum prebentibus universis.

Vt autem hæc à posteris nostris rata & firma permaneant & in perpetuum illibata, presens instrumentum vobis & posteris vestris conscribi & dari fecimus, & sigillo aureo nostre Regie Celsitudinis communi. Datum apud Franckenfurth anno gratie MCCXVIII. septimo decimo Kalend. Maji. Sexte Indictionis.

LXXX.

CHARTA HONORII III. PONT. QUA COMPOSITIO-
NEM DE JURE PATRONATUS TRIUM ECCLESiarUM,
KILCHEIM, MATERA ET EMMUETINGEN, ME-
DIANTE CONSTANTIENSI EPISCO-
PO FACTAM, CONFIRMAT.

ANNO MCCXIX.

Ex Tabulario S. Petri Basileæ.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei dilectis filiis Volmaro Ple-
bano de Kilcheim & Burchardo fratri suo salutem & apostolicam
benedictionem. Justis petentium desideriis dignum est nos facilem pre-
bere consensum & vota, que a rationis tramite non discordant effectu
prosequente complere. Eapropter dilecti in Domino filii vestris justis
postulationibus grato concurrentes assensu compositionem inter vos ex
parte una & Algottum ac quosdam alios Constantiensis diocesis ex altera
super jure Patronatus de Kilcheim de Matera & Emmuetingen ecclesia-
rum mediante venerabili fratre nostro Constantiensi Episcopo amicabili-
ter initam sicut sine pravitate provide facta est, & ab utraque parte
sponte recepta & in Instrumento ejusdem Episcopi confecto exinde con-
tinetur, auctoritate apostolica confirmamus & presentis scripti patroci-
nio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam

nostre confirmationis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei & Beatorum Petri & Pauli apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Viterbii II. Id. Decembris Pontificatus nostri Anno Quarto.

L X X I.

CHARTA BERTOLDI LAUSANENSIS EPISCOPI,
 QUA ADVOCATIAM LAUSANENSIS ECCLESIAE, POST
 MORTEM BERTOLDI ULTIMI ZARINGIAE DUCIS
 RECEPTAM, NEMINI IN POSTERUM SE
 CONCESSURUM PROMITTIT.

A N N O M C C X I X.

Ex authentico Schmidiano Bernæ.

Bertoldus divina miseratione Lausanensis Episcopus. Omnibus tam futuris quam presentibus rei geste memoriam. Pastorum cura diligens ab ovili debet lupos arcere, & ex malis preteritis futura posterum vigilancius precavere. Eapropter dignum duximus apicibus annotari, quod cum *Bertoldus Zaringie Dux* advocaciam Lausanensem longo tempore tenuisset, quam contra voluntatem predecessorum nostrorum sibi per emptionem indebitam usurpaverat; que advocatia cum hominum ligium deberet Episcopo, memoratus Dux nec hominum nec aliud inde servitium ecclesie fecisset, sed de bono mali causam assumens, in

possessiones ecclesie rapinas, incendia, homicidia, lesiones, membrorum mutilaciones, non solum in laicis, sed in clericis & sacerdotibus exerceret, eodem duce mortuo, nec malicie sue meritis filium vel filiam relinquire, dicta advocacia etiam ad manum nostram secundum jus libere devoluta; Nos igitur timentes, ne si dictam advocaciam infeodarem alicui, exemplum perpetrare per eam malicie imposterum dirivetur, consilio fratrum & hominum nostrorum eandem advocaciam in manu nostra retinuimus & Altari beate Marie obtulimus, in manu sacerdotis canonici juramento confirmantes, nullo alienacionis modo eam a nobis de cetero dimittendam, nisi per equitatem inevitabilis judici hoc facere cogermur: & tunc consilio Capituli nostri pre cunctis aliis uteremur. Interfuerunt huic facto Cono Prepositus, Willielmus thresaurarius, Rodulfus Cantor, Willielmus Prior S. Marii, Galterus sacrista, Petrus Chey, Joseph, Giroldus Carbo, Nicholaus de Hyens. Nicholaus de Willens, Magister Halauus, Magister Adoycus, Uldricus de Vanel, Giroldus Dapifer, Willielmus de Grancon, Petrus de Vileta, Cono de Vonz, Jacobus de Grallie, Petrus de Fruenci, Raymundus de Rovenon, Amedeus, Johannes de Coffonaj, Canonici Lausanenses, Hyeblo de Escublens, Nicholaus Dapifer, Umbertus Villicus, Petrus de Laufana, Willielmus Bever, Milites. Actum in vestibulo Lausanensi, Anno incarnationis Domini MCCXIX. XI. Kal. Februarii, sigillo nostro pro firmitatis robore confirmatum. Datum per manum Roderici Cantoris & Cancellarii nostri.

LXXXII.

RUDOLPHI, DYNASTÆ USENBERGICI, LITERÆ
DE PRÆDIIS ABBATIÆ TENNEBACENSI
VENDITIS.

ANNO MCCXIX.

Ex tabulario Abbatiae Tennebacensis.

In nomine Domini. Ego R. de Vfenbe - - - Cum finus mortales - -
sciant ergo, quorum interest, tam præsentis, quam futuri, quod
Joannes de Kencingen Conditione Miles jure proprietatis noster. Cum
haberet agros & prata in vicinia Curtis cujusdam *Langenbogen* Ten-
nibach pertinentis. receptis ex Pacto X. Marcis à Domino C. per idem
tempus ejusdem Domus Abbate eosdem agros & quidquid ibi habebat,
prato tantum excepto, in manus nostras resignavit, non solum autem
ipse, sed & uxor & filii & filie sue jam dictos agros nobis resignaverunt,
erant enim ut vulgo dicitur *erbilehin*. & ipse J. Censum inde constitu-
tum, id est XXX. Denn. de manu nostra feodaliter tenebat. Resi-
gnatis ergo nobis agris eisdem nos & filii nostri rogatu ejusdem J. eos
jam dicto Domino Abbati & fratribus ipsius de Tennibachze *rehtim erb-
lehen* pro VI. Denn. annuatim exinde persolvendis in perpetuum con-
cessimus possidendos. Duos autem sol: quos adhuc de Censu antè dicto
supererant de prato, quod idem J. sibi retinuerat annuatim, nobis per-
solvi statuentes - - - - - item
Heinricus de Valkenstein cum haberet agros & prata in eodem loco de
manu

manu nostra feodaliter receptis etiam ex pacto XII. marcis in supradicto Domino Abbate & fratribus ipsius de Tennibach eosdem agros & prata & omnino quidquid ibi habebat, nobis resignavit. Itemque nobis de predio suo proprio tantum assignavit et dedit in Villa Endingen, rursumque de manu nostra feodaliter recepit, quod ad Valentiam XII. marcarum poterat estimari. sic enim Abbas et fratres sui nobiscum et cum ipso H. de Valkenstein convenerant. ut nos eodem predio vel alio si nobis ita competeret. agros et prata supradicta quorum proprietates ad Comitem R. de Habisburch spectabat ab eodem Comite eximeremus, et sepedictus Abbas et fratres sui eosdem agros et prata taliter coemptos idem à Comite R. nobis libere donatos de manu nostra *ze rehtim erblehen* reciperent et pro VI. Denn. annuatim exinde persolvendis in perpetuum obtinerent. his omnibus ita ordinatis nos eis agros et prata, de quibus ante diximus juxta formam supra scriptam in Campo, qui est Gundelvingen et Tenhilingen, in presentia multorum concessimus. Ut autem hæc transactio et Concessio - - - stabilis etc. Acta sunt hæc anno ab incarn. Domini M. CC. XIX. XVI. Kal. Decembr. jndict. VII. testes Comes Eginio - - - testes autem prioris donationis, que facta est in Castro nostro Kurinbe. in prima porta superiori, eodem anno in proxima secunda feria ante ascensionem Domini, hi fuerunt, Eberhardus Spanhart etc. Sciendum est etiam, quod predium, quod Henricus de Valkenstein nobis dedit et iterum feudali jure à nobis recepit in Villa Endingen situm est, et vocatur in vulgari Johannes Guot, qui Blatre est cognominatus.

LXXXIII.

RUDOLPHI NOBILIS DE USENBERG LITERÆ
BERTOLDO ET CONVENTUI TENNEBACENSI
DATE.

A N N I I N C E R T I .

Ego Rudolphus, Nobilis de Vfenberch - - Cum omnis Salus ho-
minum a creatore quærenda sit univerforum, nos - - -
ipsum clementem Dominum in servis suis, qui die noctuque sibi serviunt
digne duximus honorandum. Religiosis igitur Viris Abbati B. & Con-
ventui de Tennibach, quos in Deo & propter Deum diligimus, hanc
fecimus gratiam & dedimus libertatem, ut quidquid ministeriales &
homines nostri tam nobiles, quam ignobiles de rebus suis mobilibus vel
immobilibus in Eleemosynam, Dum sunt incolumes, Contulerunt eîs-
dem vel etiam in morte legaverint, apud nos & omnes hæredes nostros,
tanquam per nos & in nostra factum præsentia. ratum maneat & incon-
vulsum. ne autem &c.

Nota. Rudolphi de Usenberg figillum appendet integrum.

LXXXIV.

FRIDERICI II. CHARTA INVESTITURÆ, CUJUS
TESTIS MARCHIO BADENSIS.

ANNO MCCIX.

Fredericus secundus, divina favente clementia Romanorum Rex, semper Augustus & Rex Sicilie Regie Celsitudini ad laudem spectat & gloriam, cum fidelium profectibus clemens exponitur, & pie prosequitur desideria subjeetorum. Inde est quod notum esse volumus universis imperii fidelibus, tam presentibus quam futuris, Quod nos, attendentes fidem & devocionem, quam Gassus & Jacobus de Locarno fideles nostri erga Majestatem nostram habere noscuntur, de solita gratia et consueta liberalitate nostra concessimus et investivimus eos et agnatos suos pro recto feodo eorum de omni honore, districto et fodris, angariis, parangariis, pregariis, advocatiis Ecclesiarum, piscationibus aquarum, theloneis, et aliis rebus, que ad honorem et jurisdictionem Curie de Scona Tavernula, Cordula, et Menuxio pertinent vel pertinere possent, et eorum Territoriis et circumstantibus locis, tam in personis quam in rebus eorum, Item investivimus eos pro eorum recto feodo de omni honore & districtu, fodris, angariis, parangariis, pregariis, advocaciis ecclesiarum, piscationibus aquarum, theloneis, & aliis rebus, que ad honorem & jurisdictionem et districtum quo ad imperium pertinent, vel pertinere possent in Locarno et in toto plebatu, et circumstantibus locis ejusdem. Preterea investivimus eos pro eorum recto feodo, de omni honore, districtu, & de omni eo quod ad honorem &

districtum pertinet vel pertinere possit, in quibuscumque locis prefati Gassus & Jacobus & Agnati eorum de Locarno honorem vel districtum habent vel habere consueverunt, concedentes eisdem, ut quicquid de predictis rebus contra formam alienatum extitit, liceat eis exigere & in feudum retinere, non obstante alienatione contra ordinem facta vel indulta hominibus predictorum locorum, nec aliquibus privilegiis vel rescriptis quondam ab Ottone, seu ab aliquo alio contra hos hactenus impetratis, statuentes & presentes privilegii auctoritate firmiter injungentes, ut nulla omnino persona alta vel humilis, ecclesiastica vel secularis predictos Gassum & Jacobum & eorum agnatos de predictis omnibus ausu temerario impedire aut molestare presumat; quod qui praesumerit, quinquaginta libras auri componat, quarum medietas Camere nostre, altera vero passis injuriam persolvatur. Ut autem hec rata & firma permaneant, presens privilegium fieri & Majestatis nostre sigillo jussimus communiri. Acta sunt hec Anno Dominice Incarnationis Millesimo ducentesimo nono decime, mense Augusti, Indictione septima, regnante Domino nostro Friderico secundo Dei gratia excellentissimo Romanorum Rege semper Augusto & Rege Sicilie. Anno Domini regni ipsius in Germania septimo, & in Sicilia vicesimo feliciter Amen. Hii testes interfuerunt Abbas Sancti Galli, Abbas Morbacensis, Episcopus Taurinensis, Episcopus Papiensis; Episcopus Cumanus, Episcopus Bergamenf. Episcopus Novarienf. Wilhelmus Marchio Montisferrati, MARCHIO DE BADEN, Alselmus de Justinch, Marschalcus Raynaldus Dux Spoleti, Riccar. Camere, & alii quam plures. Datum apud Hagenowe per manus Conradi Spirensis & Metensis, Episcopi & Imperialis Aule Cancellarii, anno, mense & Indictione prescriptis.

LXXXV.

FRIDERICI II. IMP. LITERAE DE COMITE EGENONE
AB URACH IN GRATIAM SUAM RECEPTO.

A N N O M C C X I X.

Ex autographo Bada-Durlaceni.

Fridericus Dei gratia Romanorum Rex Semper Augustus & Rex Siciliae. Universis civitatibus suis & earum scultetis tam presentibus quam futuris gratiam suam & omne bonum. Significamus vobis quod nos dilectum consanguineum nostrum *Comitem Egenonem de Urach* remisso penitus omni rancore, quem erga eum habuimus in plenitudinem familiaris & sincere gratie nostrae recepimus ac deinceps de augmento ipsius & honore solliciti esse volumus cum effectu. ut autem gratie nostrae & dilectionis habundantiam eidem comiti manifestius constare faciamus benignitate regia & cum bona voluntate nostra restituimus sibi & ministerialibus suis omnes honores eorum cujuscunque conditionis pauperes sive divites qui postquam inter nos & ipsum bellum incepit de civitate sua Friburch ut de aliis locis sibi pertinentibus ad civitates nostras ut ad loca nostra ad habitandum transmigraverunt. Preterea pepigimus cum iam dicto comite, & firmiter ei permisimus obseruandum, quod nunquam de cetero aliquem de hominibus suis in civitatibus nostris aut in aliis locis nobis pertinentibus recipiemus. Si forte in illis recepti fuerint quam primum id nobis constiterit ipsos homines ei liberos restitui faciemus. Quocirca vobis mandamus per gratiam nostram distincte precipientes quatenus sepefato Comiti homines suosque sicut

permissum est ad vos se transtulerunt omni occasione cessante restituitis & eos a confortio vestro removeatis. nec omni modo de hominibus suis aliquem recipiatis. Vt igitur omnia hec perpetua gaudeant stabilitate. presentem paginam exinde conscriptam sigillo nostro iussimus insigniri.

Datum apud Hagnowe Anno Dominice incarnationis millesimo ducentesimo nono decimo. Octavo Idus Septembr. Indictione octava.

LXXXVI.

INSTRUMENTUM RECONCILIATIONIS INTER FRI-
RICUM II. IMP. ET EGENONEM COM. DE URACH.

A N N O M C C X I X.

Ex autographo Bada-Durlacensi.

Fridericus secundus divina favente clementia Romanorum Rex semper Augustus, & Rex Sicilie. Ne processu temporum ab hominum memoria elabantur que inter eos aliquando contrahuntur Regia decrevit serenitas. ea litteris publicis commendaremus. Quapropter ad universorum tam presentium quam futurorum notitiam volumus pervenire. quod nos attendentes grata servitia que dilectus consanguineus noster Comes Egno de Urach nobis jam dudum exhibuit. & poterit in posterum exhibere. ad removendum inter nos & ipsum omnem dissensionis scrupulum, in rectam sibi donamus & largimur proprietatem totam par-

tem hereditatis illius & bonorum illorum quam vel que de pecunia nostra a nobilibus uiris ducibus de Teck comparavimus, & quod ipse de jure nobis vendere & dare potuerunt. homines vero nec non & alia quacunque bona que sibi nec potuimus nec debuimus de jure donare ipsa jam dicto Comite in rectum & legale Feudum concedimus titulo feudali perpetuo possidenda. Preterea quicquid tam nos quam predictus Comes de bonis pie memorie Bertoldi ducis Zeringie in presentiarum obtinemus id uterque nostrum pacifice possideat. sicut ambo possedimus facta apud Ulmam inter nos reconciliatione. Et sciendum est quod Comes. E. bonis que tenemus non renunciavit sed pro ipsis gratiam nostram preestolabitur si aliquid sibi facere velimus. Eidem quoque Comiti firmam nos obligavimus promissione quod de bonis suis nunquam ab heredibus suis preterea aliquid acquiremus nec pro hoc ei guerram inferamus. ut autem hæc omnia firma permaneant & illibata presentem paginam inde conscriptam sigillo nostro jussimus communiri. Hujus rei testes fuerunt. Conradus Metensis & Spirensis episcopus, imperialis aule Cancellarius. Henricus Basiliensis episcopus. Hugo Marbacensis Abbas. Sibertus Comes de Werda. Henricus de Niffen. Comes Ebirhardus de Helfenstein. Anselmus Marscalcus de Justingin. Evirhardus dapifer de Walpurch. Conradus de Wintirftetin & alii quam plures.

Datum apud Hagenowe Anno Dominice incarnationis millesimo ducentesimo decimo nono. quarto decimo Kal. Octobr. indictione octava.

LXXXVII. B)

EGINO SENIOR COMES DE URACH CONFIRMAT
DONATIONEM CURTIS ET MOLENDINI, ABBATIAE
TENNEBACENSI FACTAM.

A N N O M C C X X.

Ex autographo Tennebacensi.

In nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti. Ego *Egino senior comes de Urah.* omnibus tam presentibus quam futuris geste rei noticiam. Cum sciamus omnipotentis Dei prouidentia celestia simul & terrena moderari. & nihil sub sole aliquatenus posse subsistere, nisi diligenti cura ipsius gubernetur, idcirco nos Beneficiorum ipsius nisi inmemores nec ingrati & si condigne non possumus, ei tamen pro posse respondere parati sumus. Sciant ergo uniuersi generaliter & dilecti ciues dilecte ciuitatis nostre *Friburg* specialiter, quod cum *Chuonradus* bone recordationis qui dicebatur *Groze*, & uxor ipsius *Hiltrudis* divina inspiratione inducti curtim suam & molendinum quoddam extrà muros ciuitatis cum omnibus pertinentiis suis, id est agris, pratis, vineis cultis & incultis, *Domuj de Tennibach* in presentia ciuium multorum quorum nomina subscripta sunt, pro salute animarum suarum liberè & absolutè secundum libertatem quâ eadem ciuitas ab illustribus *Ducibus Zaringie Progenitoribus uxoris mee Domine Agnetis Comitisse*, cuius ego jure matrimonialis confortij

confortij aduocatus existo, ab antiquo fundata esse dinoscitur, contulerint, nos quoque eandem donationem ratam & gratam habemus. Preterea cujusdam aque deductionem, per cujus Beneficium agri predictae curtis irrigantur, cujus aque usum idem C. de manu Ducis Bertholdi feodaliter habebat. cujus etiam aque proprietas hereditario jure, mediante jam dicta conjuge mea ad nos etiam deuoluta. quam comes Eginus filius noster ad laudem & gloriam, & honorem gloriose Deje genitricis semperque uirginis Marie Domino Abbati Chuonrado & Monasterio supra dicto Ze rechtem herbelehen concessit in perpetuum possidendam. pro solido Brisgaudiensium annuatim exinde persoluendo. nos quoque eadem ratione inducti pro salute anime nostre concessionem usus eiusdem aque à filio nostro factam approbamus. & jam dicto cenobio confirmamus. ut autem hec donatio & concessio firma perseueret & stabilis permaneat. hanc presentem paginam sigilli nostrj appensione roboramus. Acta sunt hec anno Incarnationis Domini. M. CC. XX. VI. id. Augusti Indictione VIII. Testes hujus rei sunt. Dominus Eberhardus Abbas de Salem. Bertholdus minor filius meus. Henricus cellerarius de Tennibach. Cotfridus Marschalcus, & frater ipsius Wernherus de Stouphen, Chonradus Sneuwelinus Scultetus. Hugo de Tuffelingen. Albertus Chohzo. Johannes Monetarius. Fridericus Beischarius, & fratres ejus. Reinboto de Offemanningen, & Albertus de Crozcingen & fratres sui. Henricus Vazzare. Albertus de Arra. Henricus Locheli, & alii quam plures.

LXXXVIII. A)

EGINO JUNIOR COMES DE URACH, DOMINUS
FRIBURGI, EANDEM DONATIONEM
CONFIRMAT.

A N N O M C C X X.

Ex autographo Tennebacensi.

In nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti. Ego *Egino Comes de Urah.*
Dominus Castri de Friburc. Omnibus tam presentibus quam futuris
geste rej noticiam. Cum sciamus omnipotentis Dei prudentiam celestia
simul & terrena moderari. & nihil sub sole aliquatenus posse subsistere.
nisi diligenti cura ipsius gubernetur. idemcirco nos beneficiorum ipsius
non inmemores nec ingrati. & si condigne non possumus. ej tamen pro
posse respondere parati sumus. Sciant ergo universi generalitèr & dile-
cti ciues dilecte ciuitatis nostre *Friburc* specialiter. quod cum Chuonra-
dus bone Recordationis qui dicebatur Groce & uxor ipsius Hiltrudis, di-
uina Inspiratione Inducti curtim suam & Molendinum quoddam Extrà
muros ciuitatis cum omnibus pertinentijs suis id est agris, pratis, vi-
neis cultis & incultis domui de *Tennibach* in presentia ciuium multorum,
quorum Nomina subscripta sunt, pro salute animarum suarum liberè &
absolutè secundum libertatem quâ eadem ciuitas ab *Avis & Proavis no-
stris illustribus Zaringie ducibus* ab antiquis temporibus fundata esse dino-
scitur, contulissent nos quoque eandem donationem ratam & gratam

habuimus. Sed quia agri curtis ejusdem Naturaliter per se steriles, necesse habent cujusdam aque deductione irrigari, alioquin essent inutiles, cujus aque usum idem C. de manu domini & *avunculi nostri ducis Bertholdi* feodaliter habebat. successione quoque ejusdem aque proprietas, hereditario jure ad nos fuerat deuoluta, nos ad laudem & gloriam & honorem gloriose dei genitricis semperque virginis Marie usum ejusdem aque domino abbati Chuonrado & Monasterio supra dicto ze rehtem Erbilehin concessimus in perpetuum possidendum, pro solido Brisgaudiensium nobis annuatim exinde persolvendo. Preterea sciendum est, quod jam dicti C. & H. prefato Domino abbati & Fratribus ipsius de Tennibach annuatim quamdiu vixerint duos denarios de curia eadem persolvere constituerint. quatenus ratione persolutionis sensus ejusdem ad ipsos & domum predictam pertinere dinoscatur. ut autem hec rata permaneant & inconuulsa. presentem paginam conscribi, & sigilli nostri fecimus munimine roborari. Acta sunt hec anno ab incarnat. domini. M. C. C. XX. VI. id. Aug. Indiēt. VIII. in ipsa ciuitate Friburg. Testes hujus rei sunt. Dominus Eberhardus abbas de Salem. Bertholdus minor frater meus. Henricus cellerarius de Tennibach. Cotfridus marschalcus, & frater ipsius Wernherus de Stouphen. Chuonradus Sneuwelinus. Hugo de Toufelingen. Albertus Chohzo. Johannes monetarius. Beischarius Fridricus & fratres ejus. Reinboto de Offemanningen, & Albertus de Crozcingen & fratres ejus. Henricus Vahzare. Henricus Locheli. Cotfridus de Tocinchouen & fratres ejus & alij quam plures.

LXXXIX.

EGINONIS COMITIS DE URACH, DOM. FRIBURGI,
LITERÆ CONSENSUS, UT ABBATIA TENNEBACENSIS
HOMINES QUOSDAM PROPRIOS DONO
ACCIPIAT.

A N N O M C C X X I.

Ex Tabulario Tennebacensi.

In nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti. Ego *Egino Comes de Vra*
Dominus Castri de Friburc omnibus presentem paginam inspecturis
geste rei notitiam. Significamus vniversitati uestre quod ad petitionem
dilecti amici nostri Abbatis de Thennibach. Ebirhardo Ministeriali no-
stro de Hasla concessimus. quod homines quosdam suos proprios
quoscunque ipse ejdem Monasterio designauerit & donare decreuerit.
cum bona nostra uoluntate fiat & Concessione. Vt autem ejdem
fratribus nemo possit in posterum mouere Calumniam super eadem
nostra Concessione paginam hanc conscribi fecimus & sigillo nostro
roborari. Datum Friburc anno ab incarnatione Domini MCCXXI. In-
diēt. IX. XVI. Kal. Junij.

XC.

SENTENTIA AB ARBITRIS LATA, QUA BURCAR-
DO, MINISTRO DE KILCHHEIM, JUS PATRONA-
TUS IN ECCLESIAM DE MATRO AD-
JUDICATUR.

ANNO MCCXXIII.

Ex Tabulario S. Petri Basileæ.

Albertus de Chrohingin, Rudolphus de Winterfingin Decani & Magister Petrus de Rinveldin. Judices a venerabili Cunrado Dei gratia Constantiensi Episcopo delegati, universis Christi fidelibus in perpetuum. Causam, que vertebatur inter Cunradum Plebanum de Rætenleim, Hernfridum, Rudolfum, Wolpertum, Burchardum, Wernherum, Wernherum de Matro & Cunradum Parrochianos de *Merget* ex una parte. Albertum Subdiaconum & Burchardum Ministrum de Kilchheim ex altera, super Jure Patronatus & super Ecclesia de Matro a prememorato Episcopo suscepimus sine canonico terminandam. Partes igitur in nostra presentia constitute in nos Magistrum Hugonem Cantorem Basiliensem, Burchardum Plebanum de Bondorf & quosdam alios compromiserunt voluntarie, juramento hinc inde tam a laicis quam a cleri-

cis prestito, quod ratum haberent, quicquid per dictos arbitros super eodem negotio foret unanimiter ordinatum. Sane nos & coarbitri nostri veritate plenius indagata Jus Patronatus Ministro de Kilchheim, Ecclesiam Alberto clerico suo unanimi consensu adjudicavimus, ita tamen quod quodocunque aliquis clericus a jam dicto Ministro de Kilchheim vel suis successoribus ad Ecclesiam de Matro presentatus fuerit, debet ab Hermfrido suisque Coheredibus vel eorum successoribus peti, ut presentatus sibi placeat, eumque pro plebano Ecclesie de Matro recognoscant. Ceterum sive consenserint sive reclamaverint, nihilominus tamen presentatus a sepe memorato Ministro de Kilchheim omni contradictione cessante, si alias dignus fuerit, debet obtinere. Cunrado Plebano de Røetenleim, qui in manus nostras jus quod habebat vel habere videbatur, in Ecclesia de Matro resignavit, super eadem perpetuum silentium imponentes. Actum in Ecclesia Matro anno ab Incarnatione Domini MCCXXIII. III. Nonas May. Testes Tiethelmus Prepositus, Henricus Scolasticus Basiliensis, Rudegerus Prepositus S. Albani. Bruna Decanus de Steina, Berhtoldus de Richem, Burchardus de Bischovingin, Baldolfus de Tannenchilcha, Wernherus de Wolpach, Gotefridus de Kilchheim, Petrus de Hadeftat, Burchardus de Terwilre, Johannes de Tornacho, Plebani, Arnoldus de Binceheim, Burchardus de Ufheim, Cuno frater pincerne, Cuno de Telisperch, Cunradus de foro frumenti, Hugo Plecha, Dietricus frater suus, Ludewicus de Bladolsheim, Cunradus Robere, *Johannes frater dapiferis*, (a) Fridericus de Mulnheim, Milites, Wernherus de Blanfingin, Algotus de Ramstein, Ulricus, Cunradus fratres de Kilchheim, Walterus villicus, Dietricus Cunradus, Arnoldus, Basilienses, Albertus, Cunradus, Henricus fra-

tres de Blatesheim & alii quamplures. In assertionem autem hujus rei presentem chartam conscribi fecimus sigillorum munimine roborantes.

NB. Sententiam hanc confirmavit Conradus Episcopus Constantiensis IV. non. Jun. 1223.

(a) In secundo Instrumento deest;

XCI.

ABBATISSÆ ANDLAVIENSIS CHARTA ENDINGÆ
DATA PRÆSENTE HENRICO MARCHIONE
HACHBERGÆ.

A N N O M C C X X I I L

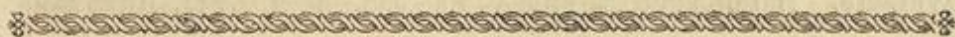
Ex Tabulario Abbatiae Thennebacensis.

In nomine Patris - - - Ego Hedewigis Dicta Abbatissa de Andila & ejusdem Ecclesie totum Capitulum - - - Notum fieri volumus universis - - quod Waltherus miles de Nugirte: Cum esset ministerialis Ecclesie nostre de Andila omne predium suum quod habebat in villa *Endingen* tam vineas quam agros, prata, domos, areas & omnino quidquid habebat, super majus altare & in manus nostras, sicut moris est, cum Consensu & voluntate uxoris suæ Gutæ & filii sui Hu-

gonis resignavit, quod nos ad petitionem ipsius Waltheri, Guotæ, Hugonis, Monasterio & fratribus de Tennibach eo pacto & conditione concessimus & assignavimus super reliquias jam dicti Monasterii, quas tunc præsentibus habebat Dominus Henricus Cellerarius fratrum eorundem, quod omni festo Sancti Martini Duo Denarii nobis exinde solvantur. Aliud quoque prediolum id est Domum & vineam in eadem villa eisdem fratribus sub eodem Censu concessimus, quod nobis Adelheidis, uxor Cunonis Græwelarii per manum supradicti Waltheri resignavit, que cum esset Civis in Friburg ad Ecclesiam nostram pertinebat, ideoque per manus nostras hoc fieri oportebat. procedente tempore cum Dietricus Scultetus de Endingen haberet predium quoddam in Bottingen & antedicti fratres de Tennibach idem predium propter vicinias commodius sibi reputarent, si concambium cum antedicto Sculteto de prediis memoratis facere possent; habito inter se colloquio & communicato utrinque prudentum virorum Consilio LX. Marcas ei pro predio memorato Bottingen persolvere statuerunt, quarum sexaginta Marcarum, quadraginta ei de prediis supradictis, id est tam Waltheri de Nugirite, quam Adelheidis antedictæ persolverunt, nam ad valentiam XL. marcarum eadem predia taxata fuerunt cum pratis quibusdam Chencingen sitis, que ei nihilominus ad memorata predia addiderunt, Deinde solutis sibi XVI. marcis puri argenti adhuc restabant quatuor persolvendæ, quas dederunt - - - - filio fratris Waltheri antedicti & fororibus ejusdem pro predio quodam Endingen sito, cujus predii Salman erat ipse Scultetus & frater ejus Colarius, quod pretium ipse annuentibus illis, id est - - - & fororibus suis pro pretio quatuor Marcarum recepit &

& sibi retinuit & taliter summa LX. Marcarum integraliter fuit persoluta. ad majorem cautelam predicti fratres de Tennebach idem predium de Bottingen à Sculteto nobis & Ecclesie nostre resignatum de manu nostra receperunt pro duobus Denariis annuatim exinde persolvendis. ut autem haec transactio firmum robur obtineat. - - - - -
Acta sunt haec ab incarn. Domini M. CC. XXIII. IIII. id. Maii. indict. &c. in villa Endingen presente *Marchione Heinv.* - - - - -
testes & alii quam plures.

NB. Sigillum habet integrum.

XCII.

EXCERPTA EX LITERIS HEINRICI REGIS ROM.
DE CLEMENTIA, BERTOLDI V. VIDUA.

A N N O M C C X X I V.

*Ex authentico tabularii Dolensis apud Petrum Franc. Chiffletium in Epist. de Beatrice Com
Chalon. pag. 113.*

Heinricus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus universis Imperii fidelibus, quibus hæ litteræ ostensæ fuerint, gratiam suam & omne bonum. Significamus Vobis, quod coram nobis jam pridem apud Bernum in Judicio residentibus talis lata fuit sententia, quod nos Dominam
Cod. Dipl. Y

Clementiam quondam *Ducissam Zeringie* in captivitate, in qua tenetur, debeamus liberare - - altera etiam lata est sententia coram nobis, quod nos predictam Dominam *Clementiam* mittere debeamus in possessionem castri *Burcdorf* & omnium bonorum, que dive memorie *B. Dux Zaringie* in dote contulit eidem, aut loco ipsius Domine *C.* patrem ejus *Stephanum* Comitem *Burgundiæ* nomine tutoris - - - testes *Engelbertus* Colonienfis, *Thiedricus* Trevirensis, *Gerardus* Bisuntinus Archiepiscopi, *Sifridus* Augustensis, *Willelmus* Laufanensis, *Heinricus* Basiliensis Episcopi, Comes *Willelmus* Gebennensis, Comes *Rudolfus* de *Havspurc*, *Cuonradus* Pincerna de *Schipfla*, *Eberhardus* Dapifer de *Walpurc*. Datum apud *Bernum* V. Kal. Jan. Indiçt. XIII. Anno Dom. incarnat. MCCXXIV. Anno regni nostri V.

 XCIII.

FRIDERICI II. IMPER. LITERAE AD EGENONEM
COMITEM DE URACH.

 A N N O M C C X X V I.

Ex authentico Bada-Durlacensi.

Fridericus Rex Dei gratia Rom. Imperator semper Aug. Jerusalem & Sicilie Rex. Dilecto consanguineo & fideli suo. *Eguenon. Comiti de Hura*, gratiam suam & bonam voluntatem. Cum ex innata celsitudini nostre clemencia ad gratiam nostram a qua per indevotionem recess-

feras, propter devotionis meritum quod te deinceps speramus non immerito promereri, personam tuam restituerimus ad plenum & liberaliter & libenter, ob dilectionem & favorem quem erga venerabilem C. Portuenfem Episcopum Sacre Romane ecclesie cardinalem fratrem tuum specialiter gerimus & habemus in hoc & in majoribus erga personam tuam nos valde propicios & benignos reddere disponentes, concordiam illam & pacem, que inter Karissimum filium nostrum Henricum Regem Romanorum illustrem ex una parte, & te ex altera, apud Spiream deliberato principum nostrorum qui ibidem aderant consilio provide extitit ordinata, ratam & firmam habuimus & habemus. Ceterum quia intelleximus strenuitatem tuam crucis signaculum pro terre sancte subsidio assumpsisse, letati fuimus, ut in ipso sancto itinere te fructuosum & ydoneum supportatorem habentes, eo ad condigne remunerationis premia amplianda erga te specialius excitemur, quo tue devotionis merita per cotidianas experientias evidenter ibidem poterimus experiri. Volentes igitur ut conceptum tuum favorabile votum nostra subventionem securius & liberior exequaris, fidelitati tue mandamus, quatinus ad executionem tam sancti propositi te potenter & magnifice studeas preparare. Nos enim cum ad nos perveneris in passagio. triginta vel quadraginta militum vel etiam ampliori tibi libere curabimus providere. In competenti & congrua aliorum subventionem, juxta consilium memorati cardinalis, cui in hoc & in aliis disponimus complacere, & etiam fratris H. (a) Magistri hospital. Theuton. devotionem tuam tam

(a) De Hermanno de Salza Magistro hospitalis S. Marie Teutonicorum vid. GODEFRIDI MONACH. *Annales* ad A. 1224. apud FREHERUM Tom. I.

libenter & liberaliter respicere proponentes, quod eidem Cardinali id erit gratissimum & acceptum. Tuque proinde ad nostra obsequia in perpetuum remanebis specialius obligatus. Datum ap. Burg. Sancti Domini XVIII. Julii XIII. Indiēt.

||
(L. S. major.)

Nota: Indiētio XIV. ostendit, Diploma hoc datum esse A. 1226.

X C I V.

EXCERPTA EX HERMANNI ET HENRICI MARCHIONUM BADENSIIUM DONATIONE HEREDITATIS SUÆ DAGSBURGICAE, ECCLESIAE ARGENT. FACTA.

A N N O M C C X X V I.

Ex Archivo Episcopali & maioris Capituli Argentin. ap. Laguille Hist. d'Alsace Probat. p.33.

HERMANNUS & HENRICUS fratres Dei gratia *Marchiones de Baden* - - -
Univerſam hereditatem in Episcopatu Metenſi, Argentinenſi, & Baſilienſi ubicunq; ſitam, & ad nos ratione ſucceſſionis per neptem noſtram Gertrudim Comitiffam bonæ memoriæ filiam Comitis Alberti de Tagisburc, jure ſive proprietario ſive hereditario ſeu alio quoque modo devolutam Eccleſiæ integraliter contulimus memoratæ tam in caſtris, oppidis, villis, poſſeſſionibus quibuſcunq;, hominibus ruſticis ſcilicet miniſterialibus & vaſallis, &c. Ad majorem autem cautelam & effica-

ciam possessionum predictarum, vocabula quedam propriis & cunctis nominibus duximus exprimenda. Castrum videlicet Tagisburc, castrum Girbaden, castrum Bernstein, castrum Egensheim cum omni jure & pertinentiis universis. Acta sunt hæc anno millesimo ducentesimo vigesimo sexto, quarto nonas Novembris.

XCV.

SENTENTIA DEFINITIVA PER SIGEBERTUM COMITEM DE WERDA ET HENRICUM EIUS FILIUM LATA, QUOD HAEREDITAS DE QUA INTER HERMANNUM ET HENRICUM MARCHIONES BADENSES, NEC NON DUCEM BRABANTIAE CONTENTIO ORIEBATUR AD IPSOS MARCHIONES PER OBITUM COMITISSAE DE DAGSPURG SORORIS EORUNDEM DE JURE SIT DEVOLUTA, QUAM QUIDEM HAEREDITATEM MARCHIONES PRAEFATI BERTOLDO EPISCOPO AC ECCLESIAE ARGENTINENSI DONAVERUNT.

A N N O M C C X X V I.

Ex archivo maioris Capituli Argent. ap. Laguille l. c. p. 34.

SIGEBERTUS Dei gratia, Comes de Werde & Henricus filius ejus Comites Alfatiae, omnibus hanc paginam inspecturis salutem in perpetuum. Noverint universi praesentes & futuri qualiter nobilibus viris *Hermanno & Henrico Marchionibus de Baden*, coram nobis in judicio

publicè constitutis super hæreditate quadam filiæ fororis eorundem, Comitissæ videlicet de Dagsburg, quam ad se hæreditario jure devolutam affirmabant, cum instantia sibi justitiam petiverunt exhiberi, asserentes quemadmodum & verum esse constat in præsentia Regis & Principum in solenni Curia Wurmatiensi, ejusdem hæreditatis quæstione coram eisdem cum adversario Duce videlicet Brabantiæ, in judicium legitimè deducta sit per Principes dictos, sententiatum fuisse, & universi qui se aliquid juris habere contenderent in hæreditate memorata coram illo Comite in cujus Comitata esset hæreditas ipsa sita, deberent ad invicem experiri. Nos igitur qui secundum jus terræque nostræ consuetudinem antiquam & approbatam præfatos Marchiones totius hæreditatis supradictæ veros solos & proprios hæredes invenimus, ipsam eis per sententiam definitivam, sine contradictione qualibet adjudicavimus universam & sententia solemniter lata Nobiles supradicti totam hæreditatem eandam cum omni jure & pertinentiis ejusdem, Venerabili Domino nostro Bertholdo Argentinensi Episcopo, & Ecclesiæ suæ liberè ac donatione perpetua contulerunt ibidem. Acta sunt hæc anno Domini MCCXXVI mense Decembri juxta villam Holtzheim, præsentibus iis Reinhardo Præposito, Ulrico Scolaſtico, Arnoldo Camerario, Canonicis Argentinensibus, Henrico & Ludovico fratribus de Lichtenberg, Burkardo de Gerolzek, Ottone de Ochsenstein, Alberto & Burkardo Bege-ronibus, & aliis quam pluribus.

XCVI.

HEINRICUS REX ROMANORUM EGENONI COMITI
FRIBURGensi JUDÆOS FRIBURGI CAPTOS
CONDONAT.

A N N O M C C X X X.

Ex autographo tabularii Bada-Durlacensis.

Heinricus Dei gratia Romanorum Rex & semper Augustus. Vniuersis Imperii fidelibus, quibus presens scriptum exhibitum fuerit, Gratiam suam & omne bonum. Ad noticiam vniuersorum cupimus ex insinuatione presentium peruenire, quod nos dilecto fideli nostro *Comiti Egenoni de Friburg*, eo quod Judeos nostros apud Friburg captiuauit omnem rancorem & indignationem, quam exinde contra ipsum habuimus, remisimus ex toto corde. Mandamus itaque sub obtentu nostre gratiæ firmissime precipientes, quatinus nullus ausu ductus temerario, prenotatum Comitem vel homines suos, ad querimoniam alicujus Judei gravare vel dampnificare presumat. Quod, qui attemptauerit, grauem offensam & indignationem nostre celsitudinis se nouerit incursum. Vt autem maior certitudo super premissa remissione in posterum habeatur, presens scriptum sigillo nostre celsitudinis communitum memorato Comiti precepimus exhiberi. Testes, qui interfuerunt hiî sunt: Venerabilis Abbas Sancti Galli. H. Pronotarius H. & H. *Marchiones de Baden*. Com. A. de Hauspurc. Com. H. de Alfacia. G. de Hohen-

Ioh. de Rapoldesteine. E. de Walpurc dapifer. L. & E. de Grinde-
lahe & alii quamplures. Dat. apud Brisacum Anno Domini MCCXXX.
Idus Augusti Indictione Tercia.

||
(L. S. maj.)

XC VII.

HERMANNI V. MARCHIONIS BADENSIS LITERÆ
FUNDATIONIS PRÆCEPTORIÆ ORDINIS TEU-
TONICI IN ULMA.

CIRCA ANNUM MCCXXX.

Ex tabulario Bada - Durlacensi.

In nomine Sanctæ & individuæ Trinitatis HERMANNUS *Dei Gratia*
Marchio de Baden omnibus tam præsentibus, quam futuris Salutem,
& veritati testimonium non negare. Labilis humanæ fragilitatis memo-
ria necessario scripturarum requirit adminiculum, ut cum aliqua fiunt
a modernis, quæ sunt memoria digna, scripto commendentur, ne à po-
steris ignorantia aut oblivionis vitio indebite retractentur. Nosse itaque
cupimus universitatem fidelium, quod cum dilectissimus beatæ recorda-
tionis Germanus frater noster *Fridericus*, igne Sancti Spiritus succensus,
se ipsum abnegasset, & assumpta cruce Dominum sequi desiderasset, nos
felici proposito ipsius congaudentes ut laboris sui participes mereremur
fieri, fideliter ipsi permisimus, quod quamcunque partem proprietatis
tam suæ quam nostræ, pro remedio animæ suæ Domino vellet conferre
oblatio-

oblationem ipsius, consensu nostro firmaremus, super hoc literas nostras ipsi dantes consensus nostri testimonium continentes. Cum igitur idem frater noster ad terram promissionis prospero itinere pervenisset, ubi tandem viam universæ carnis ingrediens pro remuneratione divina, omnem proprietatem suam & nostram in *Ulma* tam in agris quam in pascuis, molendinis, aquis piscariis, nemoribus, & omnibus eidem proprietati attinentibus, Fratribus Domus Hospitalis Teutonicæ Sanctæ Mariæ in Hierusalem contulit proprietatis nomine & pleno jure perpetuo possidendum, super hoc litteras suas nobis dirigens, & postulans, ut sicut promissimus factum suum consensus nostri robore firmaremus. Nos itaque promissionis nostræ non immemores sæpe dicti fratris nostri factum ratum habentes, & donationis ipsius auctoritate nostri consensus roborantes, memorata proprietate fratribus prædictæ domus cum omnibus attinentiis pleno jure, sicut supra taxatum est, communicato uxoris nostræ *Irmingardis* consensu donavimus, perpetua pace, & quiete, absque omni Heredum nostrorum reclamazione liberam possidere. Quare, ne aliquis sæpe dictos fratres in hac donatione quoquo modo molestat, vel impediat, hanc eis chartam dedimus, sigilli nostri munimine cum subscriptione Testium, qui eidem facto præsentibus aderant, roboratum. Testes vero sunt hi, Ludovicus Dux Bavaricæ, *Hermannus*, *Marchio de Baden*, Bertoldus de Alenveld, Kobolt de Wolmohus, Wigandus de Alreia, Burckardus senior & junior de Rode, Cunradus de Caleose, Sifridus de Rintpuren, Sifridus de Butekeim, Henricus de Salbach.

(L. S.)

XCVIII.

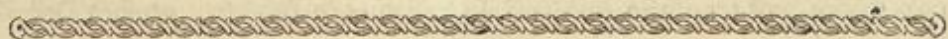
HERMANNI MARCHIONIS BADENSIS LITERÆ QUI-
BUS ECCLESIAE S. PANCRATII IN BAKNANG JUS
PATRONATUS IN LANDSIDLEN
DONAT.

A N N O M C C X X X I.

Ex Manuscripto Gamansiano.

In nomine Sanctæ & individuæ Trinitatis. Amen. Universitati tam presentium quam futurorum innotescat, quod ego *Hermannus Marchio de Baden* instinctu Divino compunctus, præsentiumque virorum consilio fretus Ecclesiæ Sancti Pancratii Martyris in Bagnang, quæ sæpius per me meosque fautores læsa est, ad restaurationem dispendiorum a me ei illatorum jus Patronatus Ecclesiæ in *Landtsidlen* cum omni jure in decimis, in agris, in pratis, in aquis, in aquarum decursibus, in campis, in nemoribus, & sic cum universitate ad sustentationem omnium ibidem Deo famulantium pro remedio animæ meæ fideli largitione dicavi. E contra ejusdem loci præpositus communiterque ibi Conventus me petente montem in *Richenberg*, ubi nunc castrum situm est, usque ad secundum vallem, ac locum in *Cottenwaller*, quam contra salutem animæ meæ subtraxeram, ubi quondam uberrima prata florere, pia voluntate mihi contra dederunt: ita tamen ut hæredes mei nunquam in eodem loco Molendinum fundare præsumant: Præterea Mo-

lendum sub *Eichenberg* quod in prædio sæpe dictæ Ecclesiæ indebitè
struxeram, post obitum vitæ meæ cum omni jure usquequaque eidem
conventui assignavi. Et ut hæc inconcussa & inconvulsa perpetuo ma-
neant, munimine sigilli nostri confirmamus. Peracta sunt autem hæc
Anno ab Incarnat. Domini MCCXXXI. regnante invictissimo Imperato-
re Friderico, sub Diethro ejusdem loci præposito. Hujus rei testes sunt
Ulricus de Helfenstein, Albertus de Rossewag, Henricus de Preweu,
Albertus de Ilsvelt, Herbrandus de Hohenberg, Gregorius Prothonota-
rius, Conradus de Rote, Engelhardus de Windecke, Conradus Schob-
le, Albertus de Rodde.

XCIX.

MARCHIO HENRICUS HACHBERG. VILLAM ET EC-
CLES. IN MUOSBACH. ABBATIAE TENNEBAC.
TRADIT.

A N N O M C C X X X I.

Ex Archivo Tennebacensi.

Duplex est utilitas benefacta quorumlibet & Magnatum & Principum
maxime scripture testimonio committere, videlicet ut & rei fer-
vetur veritas & ut a bonis exemplum fumentes alii similia pietatis ope-
ra studeant & ipsi perpetrare.

Noverint igitur omnes tam futuri, quam presentes, quod pie memorie *Marchio Henricus* adhuc vivens, cum in quodam sancto, die Parasceven in Tennibach divino interesset officio instinctu divino communitus sepulturam & testamentum suum, quod antea sepe prolocutus fuerat, ibidem ordinavit & statim insequenti Paschali ebdomada secundum quod ordinaverat apud Tennibach in *Castro Burchhem*, Domina sua presente ac consentiente cum duobus filiis suis, effectui mancipavit, libera traditione donans B. Marie semper virgini Tennibach & fratribus ibidem Deo famulantibus Villam & Ecclesiam in Mousbach, silvam cum hominibus & cunctis attinentiis jure perpetuo possidenda. Eo autem non multo post transacto tempore de hoc mundo sublato, prefata Domina sua cum filiis coram multis viris honestis, qui sepulture intererant, donationem à vivo factam sub defuncto renovans, iteravit, presentem paginam in testimonium rei geste scribi faciens, sigillo viri defuncti roboratam. Testes hujus rei qui presentes intererant sunt hii. R. de Oufenberc. B. de Æschibach. W. & O. de Stouffen. W. de Horenberc. Der Koler senior & junior. C. de Bodemen. Advocatus de Limperc. der Rife. E. de Baldingen. Abbas de S. Petro. R. Abbas & totus Conventus de Tennibach. H. Novi Castri Decanus & alii quam plures. Facta est autem hec donatio A. Dom. M. CC. XXX. primo.